

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande proposition 2001/02:1 Budgetpropositionen för 2002 såvitt avser utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar samt motioner som rör anslagen eller närliggande frågor. De politikområden som ligger inom utgiftsområde 8 är integrationspolitiken, storstadspolitiken, migrationspolitiken samt minoritetspolitiken.

I betänkandet föreslår utskottet att riksdagen med anledning av ett antal motioner tillkännager för regeringen att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

Utskottet tillstyrker propositionen och avstyrker övriga motioner.

Till betänkandet har fogats tolv reservationer och sju särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Utskottets överväganden	6
Utgiftsområde 8.....	6
Integrationspolitiken.....	6
10:1 Integrationsverket	6
10:2 Integrationsåtgärder	9
10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande	11
10:4 Hemutrustningslån.....	13
10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering	14
Storstadspolitiken	15
11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna.....	16
Migrationspolitiken	18
12:1 Migrationsverket.....	18
12:2 Mottagande av asylsökande.....	24
12:3 Migrationspolitiska åtgärder.....	27
12:4 Utlänningsnämnden.....	29
12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden	31
12:6 Utresor för avvisade och utvisade.....	32
12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar.....	33
Minoritetspolitiken	33
47:1 Åtgärder för nationella minoriteter	33
Reservationer.....	36
1. Statsbidrag till invandrarorganisationer (punkt 2).....	36
2. Statsbidrag till invandrarorganisationer (punkt 2).....	36
3. Kommunersättningar vid flyktingmottagande (punkt 3).....	36
4. Asylansökan i hela landet (punkt 5)	37
5. Avgifter i utlännings-, tillstånds- och medborgarskapsärenden (punkt 7).....	37
6. Vård som inte kan anstå (punkt 8).....	38
7. Särskola och gymnasieskola (punkt 9)	38
8. Flyktingkvoten (punkt 10).....	38
9. Flyktingkvoten (punkt 10).....	39
10. Flyktingkvoten (punkt 10).....	39
11. Återvändande (punkt 11).....	40
12. Minoritetsspråk (punkt 13).....	40
Särskilda yttranden.....	41
1. Moderaternas anslagsförslag (punkt 1).....	41
2. Kristdemokraternas anslagsförslag (punkt 1)	42
3. Centerpartiets anslagsförslag (punkt 1)	43

4. Folkpartiets anslagsförslag (punkt 1)	44
5. Diskrimineringsombudsmannen (punkt 1)	44
6. Migrationsverkets handläggningstider (punkt 6).....	44
7. Vård som inte kan anstå (punkt 8).....	45
Bilagor	
1. Förteckning över behandlade förslag	46
2. Förslag till beslut om anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar.....	52

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

- a) Riksdagen godkänner att under år 2002 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån till ett belopp av högst 1 300 000 000 kr,
- b) Riksdagen anvisar med bifall till regeringens förslag anslagen inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar för budgetåret 2002 enligt utskottets förslag i bilaga 2,
- c) Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Sf216 yrkande 22, 2001/02:Sf270, 2001/02:Sf321, 2001/02:Sf334 yrkandena 4 och 5, 2001/02:Sf379, 2001/02:Sf383 yrkandena 1–5 och 7–9, 2001/02:Sf399 yrkandena 9, 10, 40, 41 i denna del, 42 och 43 samt 2001/02:Fi294 yrkande 14 i denna del.

2. Statsbidrag till invandrarorganisationer

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Sf211, 2001/02:Sf317 och 2001/02:A317 yrkande 29.

Reservation 1 (m)

Reservation 2 (v)

3. Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf399 yrkandena 39 och 41 i denna del.

Reservation 3 (kd)

4. Integrationsbefrämjande insatser

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf377.

5. Asylansökan i hela landet

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf216 yrkande 23.

Reservation 4 (fp)

6. Migrationsverkets handläggningstider

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf394 yrkande 2.

7. Avgifter i utlännings- och medborgarskapsärenden

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Sf254, 2001/02:Sf293, 2001/02:Sf296 yrkande 1, 2001/02:Sf300, 2001/02:Sf326 yrkande 1 och 2001/02:A317 yrkande 31.

Reservation 5 (v)

8. Vård som inte kan anstå

Riksdagen avslår motion 2001/02:So454.

Reservation 6 (kd, c)

9. Särskola och gymnasieskola

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf3 yrkandena 16 och 17.

Reservation 7 (mp)

10. Flyktingkvoten

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Sf216 yrkande 12, 2001/02:Sf296 yrkande 4 och 2001/02:Sf399 yrkande 25.

Reservation 8 (v)

Reservation 9 (kd)

Reservation 10 (fp)

11. Återvändande

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf216 yrkande 11.

Reservation 11 (fp)

12. Instans- och processordning i utlänningsärenden

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Sf3 yrkande 6, 2001/02:Sf216 yrkandena 20 och 21, 2001/02:Sf255 yrkande 2, 2001/02:Sf296 yrkandena 3 och 5, 2001/02:Sf333 yrkande 7, 2001/02:Sf364 yrkandena 1 och 2, 2001/02:Sf394 yrkande 3 och 2001/02:Sf399 yrkande 11.

13. Minoritetspråk

Riksdagen avslår motion 2001/02:Sf285.

Reservation 12 (kd)

Stockholm den 15 november 2001

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Berit Andnor

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Berit Andnor (s), Bo Könberg (fp), Margit Gennser (m), Maud Björnemalm (s), Anita Jönsson (s), Ulla Hoffmann (v), Göran Lindblad (m), Lennart Klockare (s), Ronny Olander (s), Sven-Erik Sjöstrand (v), Fanny Rizell (kd), Kerstin-Maria Stalin (mp), Birgitta Carlsson (c), Mona Berglund Nilsson (s), Margareta Cederfelt (m), Magda Ayoub (kd) och Cristina Husmark Pehrsson (m).

Utskottets överväganden

Utgiftsområde 8

Utgiftsområdet omfattar fyra politikområden: integrationspolitik, storstadspolitik, migrationspolitik och minoritetspolitik.

Inom integrationspolitiken behandlas frågor rörande invandrades introduktion, ersättning till kommunerna för mottagande av flyktingar samt frågor om svenskt medborgarskap. Vidare behandlas åtgärder som rör etnisk och kulturell mångfald samt etnisk diskriminering och främlingsfientlighet. Inom politikområdet finns även myndigheterna Integrationsverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) samt Nämnden mot diskriminering.

Storstadspolitik är ett tvärsektorielt politikområde och omfattar olika utvecklingsinsatser i storstadsområden. Anslag till storstadpolitiken finns också inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Migrationspolitik omfattar i sin tur flyktingpolitiken, invandring till Sverige, mottagande av asylsökande, utlänningars rätt att vistas i Sverige, internationellt arbete inom det migrationspolitiska området samt myndigheterna Migrationsverket och Utlänningsnämnden.

Dessutom omfattar utgiftsområde 8 minoritetspolitiken, med frågor rörande skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken.

Rambeslut

Riksdagens finansutskott har i enlighet med regeringens förslag för budgetåret 2002 föreslagit ramen för utgiftsområde 8 till 5 238 643 000 kr (bet. 2001/02:FiU1).

Integrationspolitiken

Integrationspolitik omfattar frågor om invandrades introduktion i det svenska samhället och ersättning till kommunerna för flyktingmottagande, svenskt medborgarskap, åtgärder för att den etniska och kulturella mångfalden i samhället skall tillvaratas och för att främja lika rättigheter och skyldigheter för alla oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Vidare ingår åtgärder för att förebygga och motverka etnisk diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

10:1 Integrationsverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå motionsyrkanden om annan medelsanvisning samt avveckling av Integrationsverket.

Propositionen

Integrationsverket är central förvaltningsmyndighet för integrationsfrågor. Verket har ett övergripande ansvar för att integrationspolitiska mål och synsätt får genomslag inom olika samhällsområden samt för att aktivt stimulera integrationsprocesserna i samhället. En central uppgift för myndigheten är att följa och utvärdera samhällsutvecklingen mot bakgrund av samhällets etniska och kulturella mångfald.

I propositionen anges att utvecklingen inom det integrationspolitiska området är långt ifrån tillfredsställande i förhållande till de mål som riksdagen beslutat. Segregationen i det svenska samhället är fortfarande stor och många människor med utländsk bakgrund upplever det svenska samhället som diskriminerande. Enligt propositionen ger flertalet av de insatser som regeringen beslutat om effekter först på lång sikt och det finns inte heller några enkla åtgärder som leder till snabba lösningar på problemen.

Integrationsverket har enligt budgetpropositionen bedrivit ett målmedvetet och strategiskt arbete, och enligt regeringens bedömning har verket utfört de verksamheter och aktiviteter som följer av målen. Integrationsverket skall fortsätta att fokusera verksamheten på att förbättra strukturer i samhället för att skapa förutsättningar för en bättre integration.

Enligt propositionen fullföljs förstärkningen av det antirasistiska arbetet genom att 5 miljoner kronor av förvaltningsanslaget och tidigare anslagssparande disponeras för att genomföra uppdrag som finns i handlingsplanen mot rasism, främlingsfientlighet, homofobi och diskriminering samt för nya insatser.

Integrationsverket skall redovisa utvecklingen till regeringen hösten 2001, och regeringen kommer därefter att i en särskild skrivelse till riksdagen våren 2002 redovisa utvecklingen inom integrationspolitiken sedan den beslutades 1997.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 85 561 000 kr.

Motioner med anslagseffekt budgetåret 2002

Margit Gennser m.fl. (m) begär i motion Sf383 yrkandena 1–3 och 7 att riksdagen beslutar att anvisa 14 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 10:1 Integrationsverket med anledning av att motionärerna föreslår ett tillkännagivande om att en avveckling av Integrationsverket bör inledas. Därmed bör regeringen återkomma med förslag på dels i vilken form kommunersättningar vid flyktingmottagande skall distribueras, dels var den enhet inom Integrationsverket som har hand om kommunersättningarna skall förläggas. Också i motion Sf334 av Margit Gennser m.fl. (m) yrkande 4 begärs ett förslag om var en sådan enhet skall förläggas.

I motion Sf399 av Magda Ayoub m.fl. (kd) yrkandena 40 och 43 i denna del begärs att riksdagen beslutar att anvisa 55,5 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 10:1 Integrationsverket. Detta på grund av mot-

ionärernas begäran om att Integrationsverket skall avvecklas fr.o.m. den 1 juni 2002.

I motion Fi294 yrkande 14 i denna del av Lars Leijonborg m.fl. (fp) och motion Sf379 i denna del av Johan Pehrson och Ana Maria Narti (fp) begärs att riksdagen beslutar att anvisa 42 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 10:1 Integrationsverket. Också detta till följd av motionärernas yrkande om att Integrationsverket bör läggas ned.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att utvecklingen inom det integrationspolitiska området är långt ifrån tillfredsställande. Det finns enligt utskottets mening emellertid inte några enkla åtgärder som leder till snabba lösningar på problem med segregation och etnisk diskriminering. Flertalet av de insatser som beslutats ger effekter först på lång sikt. Utskottet anser att utgångspunkten för Integrationsverkets arbete måste vara att insatser inom integrationspolitiken leder till en långsiktigt hållbar integration.

Utskottet ser positivt på att arbetet med att utveckla och förbättra introduktionen för flyktingar och andra nyanlända invandrare så att den blir mer individanpassad prioriteras. Vidare delar utskottet regeringens uppfattning att det är angeläget att Integrationsverket förstärker insatserna för att motverka rasism, främlingsfientlighet och etnisk diskriminering.

Enligt utskottets mening fyller Integrationsverket en viktig funktion som central förvaltningsmyndighet för integrationsfrågor. Verket har ett övergripande ansvar för att integrationspolitiska mål och synsätt får genomslag inom olika samhällsområden samt för att aktivt stimulera integrationsprocesserna i samhället. Det kan i dagsläget vara svårt att mäta effekterna av verkets arbete. Regeringen kommer dock i en särskild skrivelse till riksdagen våren 2002 att redovisa utvecklingen inom integrationspolitiken sedan den beslutades 1997.

Utskottet välkomnar det arbete som inletts med att tydliggöra rollfördelningen mellan myndigheter och frivilligorganisationer när det gäller det anti-rasistiska arbetet. De ekonomiska stöd som frivilligorganisationerna kan söka från Integrationsverket för sådant arbete är ett led i denna utveckling, med målsättning att frivilligorganisationerna skall sköta det konkreta arbetet mot rasism och främlingsfientlighet.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning och avstyrker motionerna Sf383 yrkandena 1–3 och 7, Sf334 yrkande 4, Sf399 yrkandena 40 och 43 i denna del, Sf379 i denna del samt Fi294 yrkande 14 i denna del.

10:2 Integrationsåtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå motionsyrkanden om annan medelsanvisning samt om avveckling av anslaget.

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om redovisning av statsbidrag utifrån ett könsperspektiv, om krav på organisationer som skall ges statligt stöd och om statsbidrag till invandrar- och minoritetsorganisationer. *Jämför reservationerna nr 1 (m) och 2 (v).*

Propositionen

Anslaget disponeras i huvudsak av Integrationsverket för åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället och som förebygger och motverkar etnisk diskriminering, främlingsfientlighet och rasism.

Med anledning av den förstärkning av det antirasistiska arbete som skall genomföras föreslås att Integrationsverket under 2002 skall disponera minst 5 miljoner kronor till antirasistiska projekt, inom ramen för nu gällande statsbidragssystem, för organisationer som främjar integration. I övrigt bör Integrationsverket enligt propositionen prioritera projekt för att förbättra villkoren för utsatta flickor med utländsk bakgrund.

Den särskilda satsningen på 100 miljoner kronor per år 2001–2003 för ett brett program för att öka sysselsättningen bland invandrare fortsätter. Anslaget har tillförts medel härifrån. Dessa medel avser stöd till insatser för att förbättra introduktionen för flyktingar och andra nyanlända invandrare samt för att främja den etniska mångfalden.

Vidare är det pågående arbetet för utveckling av introduktionen för flyktingar och andra invandrare i samarbete mellan olika myndigheter, i kommuner och i övrigt på lokal nivå enligt regeringens bedömning mycket väsentligt för att underlätta en långsiktigt hållbar integration. Detta arbete skall stimuleras och uppmuntras men kan enligt propositionen behöva kompletteras.

I propositionen anges att en försöksverksamhet med lokala och regionala diskrimineringsombud skall påbörjas under 2002. Diskrimineringsombudens verksamhet skall knytas till bl.a. frivilligorganisationernas antidiskrimineringsarbete och stärka möjligheterna till metodutveckling. Ombudsmannen mot etnisk diskriminering m.fl. skall utbilda diskrimineringsombuden och i övrigt bistå verksamheten med råd och stöd. I avvaktan på den vidare utformningen av försöksverksamheten med lokala diskrimineringsombud förs till detta anslag 4 miljoner kronor.

En mindre del av anslaget står till regeringens förfogande för olika regeringsinitiativ i syfte att stärka integrationen.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 54 242 000 kr.

Motioner med anslagseffekt budgetåret 2002

Margit Gennser m.fl. (m) begär i motion Sf383 yrkandena 4 och 8 att riksdagen beslutar att anvisa 46 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 10:2 Integrationsåtgärder och föreslår ett tillkännagivande om en avveckling av anslaget. Också i motion Sf334 av Margit Gennser m.fl. (m) yrkande 5 begärs att anslaget 10:2 avvecklas.

Övriga motioner

Christel Anderberg (m) begär i motion Sf211 ett tillkännagivande om att pengar inte bör ges till organisationer som förespråkar våldshandlingar. Motionären anser att reglerna för statliga stöd bör ändras så att det klart framgår att endast organisationer som respekterar demokratiska arbetsformer kan ges stöd.

I motion A317 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkande 29 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör kräva att invandrarorganisationer redovisar statsbidragens resultat och effekter utifrån ett könsperspektiv.

I motion Sf317 av Paavo Vallius och Nikos Papadopoulos (s) anförts att det är bra att reglerna för statsbidrag ses över. Enligt motionärerna har en del invandrar- och minoritetsorganisationer inte tillräckliga medel. I motionen begärs ett tillkännagivande härom.

Utskottets ställningstagande

Från anslaget utgår bl.a. stöd till organisationer som främjar integration och till åtgärder som stimulerar integrationsprocesserna i samhället liksom till åtgärder som förebygger och motverkar främlingsfientlighet, rasism och etnisk diskriminering.

Utskottet anser att dessa stöd, och de medel som avser att förbättra introduktionen för flyktingar och andra nyanlända invandrare samt för att främja den etniska mångfalden, fyller en viktig funktion.

Utskottet ser positivt på att en arbetsgrupp inom Regeringskansliet arbetar med att identifiera strukturer som kan vara diskriminerande eller på annat sätt motverkar integrationen.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf334 yrkande 5 och Sf383 yrkandena 4 och 8 samt tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning.

Från den 1 januari 2001 gäller ett nytt bidragssystem för organisationer bildade på etnisk grund. Systemet infördes för att dels tydligare relatera organisationsstödet till de integrationspolitiska målen såsom de utformats av riksdag och regering (prop. 1997/98:16, bet. 1997/98:SfU6, rskr. 1997/98:68), dels anpassa stödet till den utveckling av stöd till andra folkrörelser som skett. Det är också integrationspolitiken och dess mål som legat till grund för utformandet av förordningen om statsbidrag till organisationer som främjar integration.

Stödet utdelas, enligt förordning (2000:216) om statsbidrag till organisationer som främjar integration, som organisationsbidrag, verksamhetsbidrag eller projektbidrag. Organisationsbidraget, som i huvudsak bygger på medlemsantal, syftar till att ge organisationer bildade på etnisk grund stöd för nödvändiga kanslifunktioner etc. Verksamhetsbidraget syftar i sin tur till att stödja den utåtriktade och löpande integrationsverksamheten. För att en organisation skall kunna få nämnda bidrag krävs att organisationen till övervägande del har medlemmar med invandrarbakgrund. Projektbidraget lämnas slutligen till klart avgränsade integrationsprojekt.

Enligt förordningen krävs för organisationsbidrag och verksamhetsbidrag att organisationen är demokratiskt uppbyggd. Integrationsverket kan besluta att ett beviljat bidrag inte skall betalas ut, om det kan antas att bidraget har beviljats på grund av felaktiga uppgifter. Verket kan också besluta att bidrag skall betalas tillbaka dels om det har lämnats på grund av felaktiga uppgifter, dels det inte har använts för det ändamål det beviljats för och dels om organisationen inte lämnar sådana handlingar som Integrationsverket bestämt, bl.a. redovisningshandlingar och verksamhetsberättelser. Integrationsverket skall varje år redovisa till regeringen statsbidragets användning i förhållande till bidragets syfte och till de integrationspolitiska målen. Utskottet noterar därvid att grundläggande för hela integrationspolitiken är bl.a. att verka för kvinnors och mäns lika rättigheter och möjligheter och att ett könsperspektiv bör genomsyra hela politikområdet.

Utskottet anser inte att det nu finns skäl att föreslå någon ändring av den nyligen införda förordningen.

Med det anförda avstyrker utskottet motion A317 yrkande 29 som får anses tillgodosedd samt motion Sf211.

Av propositionen framgår att flera av de organisationer som representerar de nationella minoriteterna inte har tillräckliga medel för att tillvarata gruppens intressen. Några av organisationerna får betydande stöd från annat håll, bl.a. från Integrationsverket, medan andra organisationer inte har någon sådan möjlighet. Utskottet delar regeringens bedömning att en samlad översyn av minoritetsorganisationernas möjligheter till stöd bör göras.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf317.

10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå ett motionsyrkande om annan medelsanvisning.

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om nya former för kommunersättningar vid flyktingmottagande. *Jämför reservation nr 3 (kd).*

Propositionen

Anslaget finansierar statlig ersättning till kommunerna för kostnader i samband med mottagande och introduktion av flyktingar och deras anhöriga. Ersättningarna utgår enligt bestämmelserna i förordningen (1990:927) om statlig ersättning för flyktingmottagande m.m. Huvuddelen av den statliga ersättningen lämnas i form av schablonersättning som lämnas med ett fast belopp per mottagen person. Denna ersättning är flerårig och börjar betalas ut månaden efter det att flyktingen har tagits emot i en kommun. Ersättningen avser att täcka kostnader för försörjningsstöd, svenskundervisning och andra

introduktionsinsatser. Kommunen kan också få ersättning för vissa andra kostnader för äldre, varaktigt sjuka och för personer med funktionshinder.

Integrationsverket har under 2001 som en försöksverksamhet kunnat stimulera kommuner utanför storstäderna att organiserat ta emot flyktingar som har svårt att få en bra bostad och introduktion i storstäderna. De resultat som hittills framkommit pekar på att flyttningarna varit positiva för den enskilde flyktingen. Regeringen anser att Integrationsverket bör få fortsätta försöksverksamheten även 2002.

Beräkningen av anslaget utgår från redan mottagna flyktingar samt prognoser om asylsökande, invandring av anhöriga till flyktingar samt kollektivt överförda flyktingar (kvotflyktingar) som kan väntas få tillstånd att bosätta sig i Sverige.

Integrationsverket hade för 2000 överenskommelser om flyktingmottagande med 134 kommuner, vilket är lika många som 1999. Totalt tog kommunerna emot 11 885 personer inom ramen för det kommunala flyktingmottagandet 2000. Det är ca 2 800 fler jämfört med 1999, men ca 3 000 färre jämfört med den prognos som gällt för 2000. Ett skäl till detta är enligt propositionen att Migrationsverket inte haft tillräcklig kapacitet att fatta beslut. Prognosen för åren 2001–2004 är 11 600, 12 600, 12 400 respektive 12 400 mottagna personer.

Regeringen bedömer anslagsbehovet med utgångspunkt i tidigare faktiskt kommunmottagande och prognoserna för åren 2001 och 2002. Integrationsverket bör få använda högst 30 miljoner kronor för ersättning till kommunerna för extraordinära kostnader samt som stimulansbidrag till kommuner som tar emot flyktingar som ursprungligen togs emot i storstäderna.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 2 258 646 000 kr.

Motion med anslagseffekt budgetåret 2002

Birgitta Carlsson m.fl. (c) begär i motion Sf321 i denna del att riksdagen beslutar att anvisa 215 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande. Motionärerna anför att ökade insatser och incitament för att få människor i arbete leder till minskade kommunersättningar. Därutöver bör en engångsvis indragning av anslagssparandet göras.

Övrig motion

Magda Ayoub m.fl. (kd) begär i motion Sf399 yrkandena 39 och 41 i denna del att riksdagen beslutar att systemet med förhandlingar och avtal med kommuner, avseende nyanlända, avskaffas och att det i stället införs en s.k. utvecklingspeng, som följer individen och fördelas av RFV. Försäkringskassan bör sköta utbetalningen.

Utskottets ställningstagande

Kommunersättningen delas ut av staten till kommunerna för att täcka de kostnader som flyktingmottagandet medför. Det är av stor vikt att den kommun som tar emot personen i fråga har kapacitet att erbjuda boende och en god introduktion, allt för att den enskilde skall få så goda förutsättningar att komma in i det svenska samhället som möjligt. Dagens system med förhandlingar mellan staten och kommunerna om placering av flyktingar m.m. ger enligt utskottets mening kommunerna denna möjlighet. Detta arbete underlättas också av att en central myndighet, Integrationsverket, har det administrativa ansvaret.

Utskottet kan konstatera att regeringen avser att göra en samlad översyn av mottagande av och introduktion för flyktingar. En sådan översyn bör utgå från ett helhetsperspektiv och även beröra systemet för statlig ersättning för flyktingmottagandet.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf399 yrkandena 39 och 41 i denna del.

Vad gäller medelstilldelningen finner utskottet ingen anledning att göra någon annan bedömning än den regeringen har gjort i propositionen och avstyrker med detta motion Sf321 i denna del.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning.

10:4 Hemutrustningslån**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och att lån under 2002 får tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet för hemutrustningslån intill ett högsta belopp.

Propositionen

Från och med 1991 kan flyktingar få statliga lån till hemutrustning när de skall etablera hushåll i Sverige. Villkoren för lånen, som administreras av Centrala studiestödsnämnden (CSN), regleras i förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar. Kapitalet lånas upp av Riksgäldskontoret på marknadsmässiga villkor och ställs till CSN:s förfogande. Underskottet i verksamheten, i huvudsak låneeftergifter och bristande inbetalningar av räntor och amorteringar, täcks via anslaget.

Sett över en femårsperiod brukar i genomsnitt 92 % utnyttja möjligheten att få lån.

Av propositionen framgår att anslagsbelastningen har gått ned kraftigt under senare år och uppgick förra året till knappt 10 miljoner kronor. Medel har därför kunnat återföras statsbudgeten från anslaget i form av indragningar. Den låga marknadsräntan har haft stor betydelse för detta. För i år bedöms utgifterna bli 10,8 miljoner kronor.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 12 451 000 kr.

Regeringen föreslår också att riksdagen godkänner att lån under 2002 tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet för hemutrustningslån intill ett belopp av högst 1 300 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning samt att riksdagen godkänner att under år 2002 lån får tas upp i Riksgäldskontoret upp till angivet belopp.

10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå ett motionsyrkande om annan medelsanvisning.

Propositionen

Från anslaget finansieras Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) samt Nämnden mot diskriminering.

I propositionen anges att DO enligt regeringens bedömning har utfört de verksamheter och aktiviteter som följer av målen. DO har haft och kommer att ha en central roll i arbetet med handlingsplanen mot rasism m.m. DO kommer också att få en central roll i försöksverksamheten med regionala och lokala diskrimineringsombud.

Regeringen avser att i en särskild proposition föreslå en lag om likabehandling av studenter i högskolan. Den skall ha till ändamål att främja lika rättigheter för studenter och för sökande till högskolan och att motverka diskriminering på grund av könstillhörighet, etnisk tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder. Jämställdhetsombudsmannen, DO, Handikappombudsmannen och Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning skall utöva tillsynen över lagens efterlevnad. Under förutsättning av riksdagens godkännande av propositionen kommer ombudsmännen att förstärkas med sammanlagt 2 miljoner kronor. DO:s anslag tillförs därför 500 000 kr från anslaget 25:73 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Nämnden mot diskriminering har uppgifter som berör både DO, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning och Handikappombudsmannen. Nämnden skall dock särskilt ge DO råd i principiellt viktiga frågor om tillämpningen av lagen (1999:131) om Ombudsmannen mot etnisk diskriminering. I propositionen anges att nämnden i praktiken har ägnat lika mycket tid åt alla de tre ombudsmännens arbete.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 13 908 000 kr.

Motioner med anslagseffekt budgetåret 2002

I motion Sf399 av Magda Ayoub m.fl. (kd) yrkandena 42 och 43 i denna del begärs att riksdagen beslutar dels att anvisa 2 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit till anslaget 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, dels att DO ges speciellt ansvar för opinionsbildning mot diskriminering, främlingsfientlighet och rasism samt att DO skall vara en myndighet underställd riksdagen. Motionärerna avvisar regeringens förslag om lokala diskrimineringsombud och anser att de för detta ändamål anslagna medlen (4 miljoner kronor, anslag 10:2) bör tillföras DO.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att ett antal lokala diskrimineringsbyråer som bygger på frivilliga krafter har etablerats på olika orter i landet och att DO bl.a. svarar för utbildning av nyckelpersoner i antidiskrimineringsarbetet.

Utskottet noterar att DO har haft och kommer att ha en central roll i arbetet med handlingsplanen mot rasism m.m. För arbetet med handlingsplanen utökades anslaget budgetåret 2001 med 4 miljoner kronor.

För den nu föreslagna försöksverksamheten med regionala och lokala diskrimineringsombud har politikområdet (anslaget 10:2) tillförts 4 miljoner kronor för 2002.

Av propositionen framgår att regeringen har för avsikt att utreda möjligheterna till en generell lagstiftning mot diskriminering som omfattar alla eller flertalet samhällsområden och diskrimineringsgrunder. Detta utredningsarbete skall även omfatta frågan om olika ombudsmäns uppgifter och ansvarsområden samt eventuell sammanslagning av några eller samtliga ombudsmän.

Frågan om DO bör vara en ombudsman under riksdagen har utskottet behandlat tidigare, i samband med behandlingen av den nationella handlingsplanen mot rasism m.m. (bet. 2000/01:SfU11). Konstitutionsutskottet vidhöll därvid i sitt yttrande att bedömningen av huvudmannskapet för ombudsmännen bör ses i ljuset av de uppgifter ombudsmännen tilldelas. Socialförsäkringsutskottet instämde i detta.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning för 2002 och avstyrker motion Sf399 yrkandena 42 och 43 i denna del.

Storstadspolitiken

Storstadspolitiken är sektorsöverskridande och berör flera andra politikområden, främst integrations-, utbildnings-, arbetsmarknads- och näringspolitiken. En särskild Storstadsdelegation har i uppdrag att utveckla och samordna den nationella storstadspolitiken. Inom politikområdet finns dels ett anslag för utvecklingsinsatser i storstadsregionerna, dels ett anslag för förstärkning och utveckling av förskola, skola och vuxenutbildning i storstadsregionerna, vilket ligger under utgiftsområde 16.

11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå motionsyrkanden om avveckling av anslaget.

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om riktade insatser till kommuner som inte fick del av storstadssatsningen.

Propositionen

Från anslaget finansieras särskilda insatser som skall främja utvecklingen i storstadsregionernas utsatta bostadsområden. Medel fördelas i huvudsak till de kommuner som tecknat lokala utvecklingsavtal med staten. En mindre del av anslaget får användas för utredningar och informationsinsatser med anknytning till storstadspolitiken. Anslaget disponeras av regeringen.

Av propositionen framgår att sju kommuner har kommit i gång med genomförandet av åtgärder inom ramen för utvecklingsavtalen och att utvecklingsarbetet följs av både kommunala och externa utvärderare.

Som ett komplement till den nationella utvärderingen som Integrationsverket ansvarar för har Verket för näringslivsutveckling, NUTEK, på regeringens uppdrag analyserat de lokala utvecklingsavtalen ur ett tillväxtperspektiv. Resultatet presenteras i två rapporter. NUTEK konstaterar i rapporterna att cirka en tredjedel av insatserna inom utvecklingsavtalen kan bedömas som direkt tillväxtskapande. NUTEK anser emellertid att mer kan göras för att bättre tillvarata den utvecklingspotential som finns i berörda bostadsområden.

Det storstadspolitiska arbetet har under 2000 främst inriktats på målet att bryta segregationen i storstäderna genom de lokala utvecklingsavtalen med storstadskommunerna. I fortsättningen avser regeringen att i ökad utsträckning utveckla storstadspolitikens andra mål, att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktig hållbar tillväxt.

Mot bakgrund av den statistik som beskriver utvecklingen i bostadsområdena konstaterar regeringen att utvecklingen i många avseenden går i positiv riktning. Arbetslösheten har minskat liksom sannolikt socialbidragsberoendet. Trots en positiv utveckling i berörda bostadsområden är tillståndet inom politikområdet enligt regeringen inte tillfredsställande i förhållande till de mål som riksdagen beslutat om. Skillnaderna i levnadsvillkor är fortfarande stora mellan kommuner och mellan bostadsområden i samma kommun.

Regeringen kommer att göra en samlad avstämning och utvärdering av den hittills förda storstadspolitiken under 2002. Därefter avser regeringen att ta ställning till formerna för den fortsatta storstadspolitiken.

Anslaget hade 2000 ett stort anslagssparande till följd av vissa eftersläpningar i verksamheten. Avtalstecknandet med kommunerna har tagit längre tid än först uppskattat. Dialogen med de boende är en central del i utvecklingsarbetet inom de lokala utvecklingsavtalen och viktig inte minst för att uppnå långsiktiga effekter. I takt med att utvecklingsarbetet fortskrider i kommunerna ökar anslagsförbrukningen.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 116 000 000 kr.

Motioner med anslagseffekt budgetåret 2002

I motion Sf383 av Margit Gennser m.fl. (m) yrkandena 5 och 9 begärs att riksdagen beslutar att inte anvisa några medel till anslaget 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna. Enligt motionärerna bör i stället andra vägar prövas som innebär en mindre belastning på statsbudgeten. De förespråkar en social och geografisk rörlighet, som uppnås bl.a. genom att arbetsmarknaden och bostadsmarknaden avregleras.

I motion Sf399 av Magda Ayoub m.fl. (kd) yrkande 43 i denna del begärs att riksdagen beslutar att inte anvisa några medel till anslaget 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna. Motionärerna avvisar projektets förlängning och anser att andra förslag om bl.a. utvecklingspeng och utlokalisering av myndigheter till invandrartäta områden är bättre.

I motion Sf321 av Birgitta Carlsson m.fl. (c) i denna del begärs att riksdagen beslutar att inte anvisa några medel till anslaget 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna. Motionärerna anser att regeringens storstadssatsning inte leder till några långsiktiga förändringar och att projektverksamheten riskerar att bli en del vid sidan av kommunernas ordinarie verksamheter.

I motionerna Fi294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 14 i denna del och Sf379 i denna del av Johan Pehrson och Ana Maria Narti (fp) begärs att riksdagen beslutar att inte anvisa några medel till anslaget 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna. Motionärerna anför att en dominerande del av de projekt som finansieras inom anslaget inte har en tillfredsställande effektivitet och förankring bland de berörda. Enligt motionärerna bör därför anslaget upphöra.

Övriga motioner

Catherine Persson (s) begär i motion Sf377 ett tillkännagivande om integrationsbefrämjande insatser. Motionären anser att regeringen via Integrationsverket bör rikta insatser till kommuner som inte fick del av storstadssatsningen men som har liknande problem.

Utskottets ställningstagande

Ett av instrumenten för att genomföra storstadspolitiken är de lokala utvecklingsavtal som tecknats med storstadskommunerna Botkyrka, Göteborg, Hanninge, Huddinge, Malmö, Stockholm och Södertälje. Utskottet anser att kommunernas ordinarie insatser är av stor betydelse för att de storstadspolitiska målen skall uppnås. Även insatser som sker inom andra politikområden bidrar emellertid härtill, exempelvis näringspolitik, arbetsmarknadspolitik, integrationspolitik och utbildningspolitik. Regeringen har beräknat att totalt drygt 2 miljarder kronor fr.o.m. 1999 t.o.m. 2003 kommer att tas i anspråk för storstadspolitiska insatser.

Utskottet kan konstatera att den statistik som beskriver utvecklingen i bostadsområdena visar att utvecklingen i många avseenden går i positiv riktning. Arbetslösheten har minskat liksom sannolikt socialbidragsberoendet. I vilken utsträckning de statliga insatserna inom politikområdet bidragit till utvecklingen är dock för tidigt att bedöma. Utskottet noterar också att trots en positiv utveckling i berörda bostadsområden är tillståndet inom politikområdet inte tillfredsställande i förhållande till de uppsatta målen, att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen och att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för en långsiktig och hållbar tillväxt.

Enligt utskottets mening är storstadspolitiken en viktig del i arbetet att bryta segregationen och förbättra storstadsregionernas förutsättningar. Detta arbete är emellertid, liksom integrationspolitiken, av långsiktig karaktär.

Av propositionen framgår att regeringen avser att göra en samlad avstämning och utvärdering av den hittills förda storstadspolitiken under 2002. Därefter kommer regeringen att ta ställning till formerna för den fortsatta storstadspolitiken.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning för 2002 och avstyrker med det anförda motionerna Sf321 i denna del, Sf379 i denna del, Sf383 yrkandena 5 och 9, Sf399 yrkande 43 i denna del och Fi294 yrkande 14 i denna del.

Storstadspolitiken är i första hand tillkommen för att utveckla förhållandena i storstadsregionerna. När det gäller möjligheten för kommuner utanför storstadsregionerna att få stöd från de anvisade storstadsmedlen har emellertid regeringen möjlighet att göra en prövning i varje fall.

Motion Sf377 avstyrks med det anförda.

Migrationspolitiken

Migrationspolitiken omfattar frågor rörande flyktingpolitik, invandringen till Sverige, mottagande av asylsökande, utlänningars rätt att vistas i Sverige samt internationellt arbete inom det migrationspolitiska området. I politikområdet ingår myndigheterna Migrationsverket och Utlänningsnämnden.

12:1 Migrationsverket

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå motionsyrkanden om annan medelsanvisning samt om att de extra resurser som Migrationsverket tilldelas bör användas för att prioritera barnen.

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om asylansökan i hela landet, om långa handläggningstider samt om avgifter i utlännings- och medborgarskapsärenden. *Jämför reservationerna nr 4 (fp) och 5 (v).*

Propositionen

Anslaget avser i huvudsak förvaltningskostnader för Migrationsverket och vissa kostnader för regeringen vad avser utlandsmyndigheterna med inriktning på arbetsuppgifter inom migrationsområdet.

Migrationsverket är central utlänningsmyndighet och ansvarar för utlännings-, invandrar- och medborgarskapsfrågor i den mån frågorna inte handläggs av någon annan myndighet.

Av propositionen framgår att den totala genomsnittliga handläggningstiden för asylärenden hos Migrationsverket under 2000 var 198 dagar, vilket var 28 dagar kortare än under 1999. Av ärendena avgjordes 55 % inom verksamhetsmålet sex månader. En viktig orsak till avvikelsen är enligt propositionen tidskrävande arbete med att klarlägga oklara identiteter, resvägar m.m. Av de drygt 16 300 personer som sökte asyl i Sverige år 2000 saknade 74 % pass eller andra identitetshandlingar.

I propositionen anges att det ökande antalet asylsökande som en följd av Sveriges inträde i Schengensamarbetet och ett markant ökande antal asylsökande irakier kan ge konsekvenser för handläggningstiderna och därmed ökade kostnader för mottagandesystemet. Med utdragna handläggningstider kommer enligt regeringen också erfarenhetsmässigt fler att återropa humanitära skäl för att stanna.

Frågor rörande migrationsområdet har enligt propositionen fått genomslag i utrikesförvaltningens verksamhetsplanering, och rutiner har utarbetats för att underlätta den praktiska ärendehantering i syfte att få ned handläggningstiderna. Utrikesdepartementet har förstärkt elva utlandsmyndigheter med migrationstjänstemän. Deras arbete bedöms kunna leda till kortare handläggningstider och förbättrad behovsstyrning av befintliga resurser. Enligt propositionen kommer även Eurodacsystemet att bli ett viktigt kompletterande instrument. Regeringen bedömer att förutsättningar finns för kortare handläggningstider, rationalisering och bättre återrapportering.

Vid beräkning av anslaget görs bedömningen att Migrationsverket bör ha en beredskap att ta emot 18 000 asylsökande. För att kunna minska balansen av ärenden bedömer regeringen det motiverat att utöka Migrationsverkets förvaltningsanslag med ca 50 miljoner kronor från 2002.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 490 079 000 kr.

Motioner med anslagseffekt budgetåret 2002

I motion Sf399 av Magda Ayoub m.fl. (kd) yrkandena 9, 10, 41 i denna del och 43 i denna del begärs att riksdagen beslutar att anvisa 23 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit till anslaget 12:1 Migrationsverket. I motionen begärs beslut om att Migrationsverket, med anledning av att Integrationsverket föreslås avvecklas, skall ges ansvar för informationsfrågor till invandrare och flyktingar. Vidare begärs ett tillkännagivande om att inte acceptera de långa handläggningstiderna. Migrationsverket tillförs medel för att ytterligare förkorta handläggningstiderna. Genom beslut om att utlänningsmyndigheterna inte skall pröva frågan om uppehållstillstånd för barn mellan 12 och 17 år,

som adopterats genom beslut av svensk domstol, förstärks Migrationsverkets anslag med 1 miljon kronor.

I motion Sf321 i denna del av Birgitta Carlsson m.fl. (c) begärs att riksdagen beslutar att anvisa 50 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 12:1 Migrationsverket. Motionärerna anser att besparingar kan göras på Migrationsverkets administration.

I motion Fi294 yrkande 14 i denna del av Lars Leijonborg m.fl. (fp) och motion Sf379 i denna del av Johan Pehrson och Ana Maria Narti (fp) begärs att riksdagen beslutar att anvisa 50 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit till anslaget 12:1 Migrationsverket. Genom ökade satsningar på snabbare behandling av asylärenden kan handläggningstiderna förkortas och kostnaderna för mottagande av asylsökande minskas.

I motion Sf216 yrkande 22 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) begärs ett tillkännagivande om åtgärder för att korta handläggningstiderna.

Kenneth Johansson m.fl. (c, v, kd, mp) begär i motion Sf270 ett tillkännagivande om att de extra resurser som Migrationsverket tilldelas i budgetpropositionen bör användas för att prioritera barnets rättigheter i asylprocessen.

Övriga motioner

I motion Sf216 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 23 anförs att det bör vara möjligt att ansöka om asyl på alla Migrationsverkets kontor. Detta skulle enligt motionärerna bl.a. medföra kortare handläggningstider. I motionen begärs ett tillkännagivande härom.

Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp) anför i motion Sf394 yrkande 2 att problemen med långa handläggningstider ofta beror på för lite pengar. Regeringen måste enligt motionärerna ta ett ansvar för att ärendeprovningen hos Migrationsverket och Utlänningsnämnden sker rättssäkert. I motionen begärs ett tillkännagivande härom.

Ett antal motioner tar upp frågor som rör avgifter i utlännings- och medborgarskapsärenden.

I motion Sf296 av Gudrun Schyman m.fl. (v) anges i yrkande 1 att den som ansöker om visering, uppehålls- eller arbetstillstånd och svenskt medborgarskap måste erlägga en ansökningsavgift på mellan 250 och 1 500 kr. Motionärerna anser att detta, vid sidan av den reglerade invandringen, ytterligare utgör ett hinder mot människors fria rörlighet och en diskriminering av icke EU-medborgare. Dessa avgifter bör enligt motionärerna avskaffas från budgetåret 2005. I motionen begärs ett tillkännagivande härom.

I motion A317 yrkande 31 av Gudrun Schyman m.fl. (v) begärs ett tillkännagivande om att avgiften för att söka svenskt medborgarskap skall tas bort när det statsfinansiella läget så tillåter.

Också Tasso Stafilidis och Charlotta L Bjälkebring (v) begär i motion Sf326 yrkande 1 ett tillkännagivande om kostnadsfritt ansökningsförfarande för svenskt medborgarskap.

Yilmaz Kerimo (s) anför i motion Sf254 att det bör göras en översyn av avgifter i tillståndsärenden. Motionären är kritisk till höga avgifter och att avgiften i vissa fall är beroende av nationalitet. Exempelvis krävs inte avgifter för EU-medborgare. I motionen begärs ett tillkännagivande om detta.

I motion Sf293 av Agneta Ringman (s) begärs ett tillkännagivande om att ansökningsavgift för tillstånd för säsongarbete bör granskas vad avser skillnaden i avgift beroende på medborgarskap.

Leif Jakobsson (s) anför i motion Sf300 att en familjs kostnader för svenskt medborgarskap kan vara kännbara. Motionären anför bl.a. att kostnaden bör kunna ersättas av kommunen utanför ramen för socialbidrag. I motionen begärs ett tillkännagivande härom.

Utskottets ställningstagande

Vid budgetbehandlingen förra hösten granskade utskottet särskilt utvecklingen av handläggningstiderna i Migrationsverket och Utlänningsnämnden (bet. 2000/01:SfU2). Utskottet konstaterade bl.a. att det är mycket viktigt att genomföra åtgärder i syfte att förkorta handläggningstiderna, inte enbart för att långa handläggningstider är kostsamma på grund av att de sökande under tiden vistas i Migrationsverkets mottagandesystem utan också med hänsyn till den psykiska press som sökandena under tiden tvingas leva under.

Av budgetpropositionen framgår att målet vad gäller handläggningstider inte uppnåtts. Exempelvis avgjordes endast 55 % av Migrationsverkets grundärenden vid asylprövning inom ramen för verksamhetsmålet sex månader, vilket i och för sig är en förbättring jämfört med 1999 då motsvarande andel var 43 %. I propositionen anges att en viktig orsak här till är tidskrävande arbete med att klarlägga oklara identiteter, resvägar m.m. Av de drygt 16 300 personer som sökte asyl i Sverige år 2000 saknade 74 % pass eller andra identitetshandlingar (en ökning jämfört med 1999 då motsvarande andel var 70 %). Andra orsaker uppges vara att många personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd från Kosovo sökt asyl samt att inströmningen av asylsökande från Bosnien-Hercegovina i slutet av året har ökat. Antalet öppna grundärenden hos Migrationsverket har ökat under perioden från 1997 t.o.m. september 2000. Vid årsskiftet 1997 var antalet öppna grundärenden ca 6 300 och i september 2000 var motsvarande siffra ca 10 600. Vid utgången av augusti 2001 hade antalet ökat ytterligare till 14 042 öppna grundärenden.

Utskottet ser positivt på att regeringen för att kunna minska balansen av ärenden föreslår att Migrationsverkets förvaltningsanslag ökas med ca 50 miljoner kronor från 2002. Genom en längre planeringsram ges Migrationsverket också bättre förutsättningar att korta handläggningstiderna och därigenom påverka även kostnaderna i mottagandesystemet. Också Eurodacsystemet och en förbättrad verksamhetsplanering och ärendehantering hos utrikesförvaltningen kan medverka till att korta handläggningstiderna. Regeringen har i propositionen beräknat antalet asylsökande 2002 till 18 000 men angivit att antalet kan komma att bli 20 000. Enligt Migrationsverkets allra senaste prognos kan emellertid antalet asylsökande komma att uppgå till 23 000.

Detta är en ökning med 15 % mot föregående år och kan jämföras med en ökning med 6 % för hela EU motsvarande period. Enligt Migrationsverket kan, om antalet asylsökande blir 23 000, en handläggningstid på högst tio månader hållas. Att förkorta handläggningstiden bedöms dock inte möjligt om prognosen står sig.

I rapporten Uppehållstillstånd för asylsökande – tidsåtgång, kostnader, reformarbete (2001/02:6) som upprättats vid Riksdagens revisorer anförs att extra insatser till asylprövning kan motiveras om de ses som en investering i en bättre fungerande asylprocess. Detta gäller även om vinsterna av en sådan investering inte kan hämtas hem förrän något år senare. Regeringen bör således anlägga ett flerårigt synsätt på fördelningen av resurser mellan asylprövningen och asylmottagningen. I rapporten föreslås att anslagsstrukturen inom migrationspolitiken bör ändras för att uppnå större flexibilitet. I rapporten anförs vidare att ökade resurser för asylprövningen inom ramen för en ändrad anslagsstruktur kan ge bättre förutsättningar för en effektivt fungerande asylprocess. Med de stora variationerna i inflödet av asylsökande behövs också enligt rapporten en beredskap att tillföra medel via tilläggsbudget. Remissbehandling av rapporten pågår och ett förslag från Riksdagens revisorer väntas komma i februari 2002. Utskottet får därför senare anledning att återkomma till frågan om anslagsstruktur och flexibilitet inom Migrationsverket. Utskottet vill emellertid redan i detta sammanhang, mot bakgrund av det markant ökade antalet öppna ärenden och ökade antalet asylsökande, peka på att ett eventuellt behov av ytterligare medel genom tilläggsbudget bör övervägas redan under våren för att på så sätt underlätta Migrationsverkets planeringsmöjligheter.

När det gäller frågan om utlänningsmyndigheterna skall pröva frågan om uppehållstillstånd i vissa fall för adopterade barn finner utskottet, med hänsyn till att reglerna härför nyligen behandlats och beslutats av riksdagen (prop. 2000/01:66, bet. 2000/01:SfU12, rskr. 2000/01:177), inte skäl att nu föreslå ändring av bestämmelserna.

Med detta tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning för 2002 och avstyrker motionerna Sf216 yrkande 22, Sf270, Sf321 i denna del, Sf379 i denna del, Sf399 yrkandena 9, 10, 41 i denna del och 43 i denna del samt Fi294 yrkande 14 i denna del.

Även motion Sf394 yrkande 2 avstyrks.

Utskottet har erfarit att organisationen för asylprövning håller på att byggas ut och att det i princip skall bli möjligt att handlägga asylansökningar över hela landet. Vidare är strategin sedan några år att boendet skall spridas så mycket som möjligt över landet och att asylansökan, efter inresa i landet, skall handläggas i den region där sökanden bor.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf216 yrkande 23.

När det gäller motioner om avgifter i utlännings- och medborgarskapsärenden kan utskottet först konstatera att det av 11 § medborgarskapsförordningen (2001:218) framgår att avgift får tas ut för prövning av anmälan och ansökan enligt lagen. Avgiften för ansökan om naturalisation är 1 500 kr. Ogifta barn

under 18 år som omfattas av föräldrarnas naturalisationsbeslut är befriade från avgift. Avgift tas inte heller ut av statslösa som fått flyktningförklaring eller resedokument utfärdade av svensk myndighet.

Enligt utlänningsförordningen (1989:547) får avgift med där angivna undantag tas ut för prövning av ansökan om uppehålls- och/eller arbetstillstånd med 1 000 kr för personer som fyllt 18 år och med 500 kr för personer som inte fyllt 18 år. Vid ansökan om dessa tillstånd på grund av familjeanknytning är avgiften 500 kr för personer som fyllt 18 år och 250 kr för personer som inte fyllt 18 år. Av förordningen framgår att undantag görs för bl.a. medborgare i Bulgarien, Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.

Utskottet har tidigare behandlat yrkanden rörande avgifter vid ansökan om medborgarskap. Senast i betänkande 2000/01:SfU8 då utskottet uttalade att av artikel 13 i 1997 års europeiska konvention om medborgarskap framgår att konventionsstaterna skall tillse att avgifterna för bl.a. förvärv av medborgarskap är skäliga. Enligt 1997 års medborgarskapskommitté kan den nuvarande avgiften om 1 500 kr knappast anses direkt strida mot konventionen. Avgiften var enligt utredningen emellertid så pass hög att den för många människor kunde utgöra ett problem. Utskottet ansåg att det är mycket viktigt att försäkra sig om att avgiftens storlek inte är ett hinder för någon att ansöka om svenskt medborgarskap. Utskottet uttalade att frågan om vilka kostnader som rimligen kan godtas bör utgå från att den enskilde aldrig skall behöva avstå från att ansöka på grund av avgiftsnivån och att avgifterna skall vara skäliga.

Viseringsavgift för inresa och vistelse i Sverige utgår med 250 kr. Bland annat visering för anhöriga till en medborgare i en EES-stat, vissa studerande med stipendier och s.k. kvotflyktingar är avgiftsfri.

I vårpropositionen (prop. 2000/01:100) föreslogs att regeringen skulle bemyndigas att meddela föreskrifter om avgifter för ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd för vissa sökande. Utskottet angav i yttrande över propositionen (yttr. 2000/01:SfU6y) att som grundprincip föreslås att ansökningar om arbets- och uppehållstillstånd skall vara avgiftsbelagda, men att ett antal undantag görs där det av olika skäl anses vara olämpligt att ta ut en avgift, t.ex. vid ansökan om uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov, när ansökan görs i Sverige. Utskottet uttalade att såvitt utskottet kan bedöma kommer avgifterna främst att beröra olika typer av sökande från icke EES-länder såsom t.ex. säsongarbetare och andra sökanden med arbetserbjudande, gäst-studerande och gästforskare. Anhöriga till de nämnda kategorierna samt andra anhöriga som inte omfattas av EES-avtalet betalar också avgift. Även ansökningar om förlängning av arbets- och uppehållstillstånd omfattas av avgift. Utskottet utgick från att åtgärden följs upp bl.a. vad gäller konsekvenserna för de sökande och tillstyrkte regeringens förslag om ett bemyndigande.

Här kan tilläggas att även EU-samarbetet kan komma att inverka på t.ex. visumavgifter.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna Sf254, Sf293, Sf296 yrkande 1, Sf300, Sf326 yrkande 1 och A317 yrkande 31.

12:2 Mottagande av asylsökande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om vård som inte kan anstå samt om rätt till särskola och gymnasieskola. *Jämför reservationerna nr 6 (kd, c) och 7 (mp).*

Propositionen

Anslaget finansierar mottagande av asylsökande och vissa personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Vidare finansieras kostnaderna för utläningar som tagits i förvar enligt utlänningslagen samt ersättning till kommunerna för den ersättning som ges till vissa andra utläningar än asylsökande medan de väntar på beslut om uppehållstillstånd. Anslaget finansierar även kostnader för hälso- och sjukvård till landstingen för asylsökande m.fl. och för barn som hålls gömda inför verkställigheten inför ett av- eller utvisningsbeslut samt den tillfälliga ersättningen till kommuner och landsting för vissa utläningar från Förbundsrepubliken Jugoslavien.

Migrationsverket organiserar mottagandet av asylsökande. De kan bo antingen på en av verkets förläggningar eller få viss bostadsersättning för att ordna bostad på egen hand. Migrationsverket ansvarar även för behandlingen av utläningar som tagits i förvar enligt utlänningslagen samt för förvarslokalerna.

I början av 2001 var antalet registrerade i Migrationsverkets mottagande-system ca 20 150 personer. Den genomsnittliga vistelsetiden för dessa personer var 361 dagar, vilket understiger verksamhetsmålet om 365 dagar. Av de registrerade hade 50 % valt att ordna boendet på egen hand.

Kostnaderna för förvarsverksamheten har enligt propositionen under de senaste åren ökat i huvudsak beroende på att fler personer tas i förvar än tidigare men också beroende på att kvaliteten i verksamheten vid förvaren förbättrats.

Den genomsnittliga flyktingdygnskostnaden beräknas öka från 200 kr år 2001 till 211 kr år 2002. Anledningen till den ökade dygnskostnaden är regeringens förslag om asylsökande barns skolgång m.m. (prop. 2000/01:115) samt ökade kostnader för hälso- och sjukvård för asylsökande m.fl.

I propositionen anges att regeringen anser att det nu behövs en samlad översyn av mottagandet av och introduktionen av flyktingar. Direktiv för en sådan översyn bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 1 652 364 000 kr.

Motioner med anslagseffekt budgetåret 2002

I motion Sf321 i denna del av Birgitta Carlsson m.fl. (c) begärs att riksdagen beslutar att anvisa 100 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande. Effektiviseringar i mottagandet av asylsökande, förkortade handläggningstider och ökade möjligheter för flyktingar att arbeta kan enligt motionärerna ge besparingar.

I motionerna Fi294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 14 i denna del och Sf379 i denna del av Johan Pehrson och Ana Maria Narti (fp) begärs att riksdagen beslutar att anvisa 200 miljoner kronor mindre än regeringen föreslagit till anslaget 12:2 Mottagande av asylsökande. Motionärerna anser att genom ökade satsningar på snabbare behandling av asylärenden kan handläggningstiderna förkortas och därmed kostnaderna för mottagande av asylsökande minskas.

Övriga motioner

Charlotta L Bjälkebring och Tasso Stafilidis (v) begär i motion So454 ett tillkännagivande att om alla personer som vistas i landet bör ha rätt till adekvat vård och behandling med bromsmediciner mot hivinfektion.

Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) begär i motion Sf3 yrkandena 16 och 17 tillkännagivanden om att även barn som ej är folkbokförda bör ha rätt till särskola och att alla t.o.m. 20 års ålder skall erbjudas undervisning i ordinarie gymnasieskola.

Utskottets ställningstagande

Migrationsverket fick i regleringsbrevet för 2000 i uppdrag att i samråd med Integrationsverket se över rutiner och samarbetsformer för att effektivisera arbetet med utflyttning till egen bostad för personer som vistas på Migrationsverkets anläggningar när de beviljas uppehållstillstånd. Resultatet avsågs leda till att kostnaderna för mottagande av asylsökande skulle minska med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2000. De båda verken har i en slutredovisning av uppdraget rapporterat en besparing på ca 8,8 miljoner kronor under 2000.

För budgetåret 2001 beräknades den genomsnittliga flyktingdygnskostnaden till 200 kr. År 2002 beräknas den genomsnittliga dygnskostnaden till 211 kr. I propositionen anges att anledningen till den ökade dygnskostnaden är förslaget om asylsökande barns skolgång m.m. (prop. 2000/01:115) samt ökade kostnader för hälso- och sjukvård för de asylsökande m.fl.

I föregående avsnitt har handläggningstider och frågan om anslagsstruktur redovisats. Dessa frågor påverkar även kostnaderna för detta anslag. Av intresse är också hur tiderna för verkställighet av avvisnings- och utvisningsbeslut utvecklats sedan Migrationsverket den 1 januari 1999 övertog huvudansvaret för verkställigheten från polisen. Förändringen syftade till att göra hela processen mer inriktad på att förmå personer med beslut om avvisning och utvisning att självmant lämna landet. Migrationsverket kan överlämna ären-

den till polismyndigheten om utläningen håller sig undan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att genomföra verkställigheten.

Migrationsverkets genomsnittliga handläggningstid i återvändandearenden var under 1999 24 dagar (2 853 ärenden). För 2000 var motsvarande siffror 34 dagar (3 572 ärenden) och för innevarande år (i oktober 2001) 51 dagar (3 757 ärenden). Den genomsnittliga tiden för verkställighetsärenden som överlämnats till Polisen var under 1999 från överlämnandet till verkställighetens genomförande 72 dagar (445 ärenden). Under 2000 var motsvarande siffror 75 dagar (398 ärenden), och i år har siffrorna hittills (oktober 2001) varit 40 dagar (255 ärenden). Den 31 augusti 2001 fanns i mottagandesystemet 1 732 personer med ett lagakraftvunnet beslut om avvisning/utvisning. Migrationsverket har i sin prognos daterad 22 oktober 2001 angivit att på grund av bl.a. det stora antalet omedelbara avvisningar till hemlandet som skett under senare tid räknar man med en ökad andel (från 60 till 70 %) genomförda återvändanden. För Polisen har andelen genomförda verkställigheter emellertid reviderats från 20 till 15 %. För närvarande är det svårt att dra några slutsatser av dessa uppgifter.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning för 2002 och avstyrker motionerna Sf321 i denna del, Sf379 i denna del samt Fi294 yrkande 14 i denna del.

Genom den av riksdagen numera antagna propositionen om asylsökande barns skolgång m.m. (bet. 2001/02:UbU3, rskr. 2001/02:11) ges bl.a. asylsökande barn och barn som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 2 kap. 4 a § Utlänningslagen (s.k. massflyktssituationer) rätt till utbildning på i huvudsak samma villkor som barn bosatta i Sverige.

Den statliga ersättningen till kommuner för kostnader för grundskoleundervisning, förskoleklass och gymnasieutbildning höjs respektive införs. En motsvarande ersättning införs också för asylsökande barn i obligatorisk särskola, specialskola och sameskola. Därutöver skall även i fortsättningen gälla att Migrationsverket har möjlighet att efter särskild prövning lämna ersättning till en kommun för elever med särskilt behov av stöd och för andra extraordinära kostnader, t.ex. för barn i särskolan. När det gäller gymnasieutbildning för asylsökande m.fl. barn har anförts att barnkonventionen omfattar barn upp till 18 år, varför det är rimligt att rätten till gymnasieutbildning för dessa barn bör gälla om studierna påbörjas före 18 års ålder. Kommunerna har också full frihet att erbjuda även ungdomar som fyllt 18 år gymnasieutbildning.

Vad gäller yrkanden om rätt till särskola och rätt till gymnasieutbildning upp till 20 års ålder ser utskottet nu ingen anledning att föreslå en ändring av riksdagens beslut.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf3 yrkandena 16 och 17.

Enligt överenskommelse mellan staten och Landstingsförbundet skall landstingen ge asylsökande akut hälso- och sjukvård samt tandvård och sådan hälso- och sjukvård samt tandvård som inte kan anstå. Enligt hälso- och sjukvårdslagen skall landstingen erbjuda en god hälso- och sjukvård för dem som

är bosatta inom landstinget. För dem som inte är bosatta men vistas inom landstinget skall omedelbar hälso- och sjukvård ges. Landstingen kompenseras för denna vård i enlighet med förordning (1996:1357) om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande. Vad som kan anses som omedelbar vård får prövas från fall till fall av den behandlingsansvarige läkaren. Enligt Allmänna råd från Socialstyrelsen, 1995:4, Hälso- och sjukvård för asylsökande och flyktingar, kan en definition av begreppet omedelbar vård och vård som inte kan anstå som täcker alla situationer som kan uppkomma inte göras. Det är endast den vårdansvarige läkaren som utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet kan bedöma vilken vård som ska ges. Vård som inte faller under dessa kriterier och där en måttlig fördröjning inte medför allvarliga följder för patienten ersätts inte av staten.

Utskottet avstyrker med det anförda motion So454.

12:3 Migrationspolitiska åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning.

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om flyktingkvoten och återvändandepolitik. *Jämför reservationerna nr 8 (v), 9 (kd), 10 (fp) och 11 (fp).*

Propositionen

Staten betalar ut ersättning till de kommuner som tar emot flyktingar för vidarebosättning i Sverige, s.k. kvotflyktingar. Uttagningarna sker som regel i samarbete med UNHCR. Av de medel riksdagen anvisar för vidarebosättning genomförs även vissa hjälpinsatser för flyktingar utanför Sverige.

Av propositionen framgår att bidrag från anslaget utgår till åtgärder för frivillig återvandring av vissa personer som efter att ha varit bosatta i Sverige under längre eller kortare tid väljer att återvändra till sitt ursprungliga hemland eller till ett annat bosättningsland. Vidare kan anhöriga till flyktingar i Sverige få bidrag till resan hit.

Medel används även för att bekosta vissa migrationspolitiska projekt och Sveriges deltagande i internationellt samarbete inom flykting- och invandringsområdet. Likaså anvisas medel från detta anslag till Svenska Röda Korsets efterforskningsverksamhet.

År 2000 överfördes 1 162 flyktingar och övriga skyddsbehövande till Sverige. Under första halvåret 2001 har 576 personer överförts till Sverige. Vidare har 10 miljoner kronor använts för medicinska insatser i Bosnien-Hercegovina och Kosovo under 2000.

Anslagsmedlen för 2002 avseende vidarebosättning av flyktingar bör liksom innevarande år kunna få användas med viss flexibilitet och motsvara kostnaderna för 1 840 flyktingar.

Regeringen föreslår för budgetåret 2002 ett ramanslag på 292 467 000 kr.

Motioner

I motion Sf296 av Gudrun Schyman m.fl. (v) yrkande 4 efterfrågas en översyn av reglerna för kvotflyktingar. Motionärerna anser att den av riksdagen beslutade flyktingkvoten inte har utnyttjats på grund av byråkratiska hinder. I motionen begärs ett tillkännagivande om detta.

Magda Ayoub m.fl. (kd) anför i motion Sf399 yrkande 25 att mottagande av akuta flyktingströmmar inte bör belasta flyktingkvoten och att det är viktigt att Sverige tar emot det antal kvotflyktingar som riksdagen beslutat om. I motionen begärs ett tillkännagivande härom.

Lars Leijonborg m.fl. (fp) anser i motion Sf216 yrkande 11 att varje återvändandepolitik fullt ut måste respektera den enskildes valfrihet och att konjunkturskäl aldrig får vara orsak till att stimulera ett ökat återvändande av flyktingar. I yrkande 12 anför att ansträngningar bör göras för att kraftigt höja flyktingkvoten i Sverige och globalt. I motionen begärs tillkännagivanden härom.

Utskottets ställningstagande

Ett viktigt inslag i migrationspolitiken är beredskapen att ta emot flyktingar för vidarebosättning i Sverige. Den s.k. flyktingkvoten skall användas för uttagning av flyktingar eller andra personer som befinner sig i en särskilt utsatt situation och/eller för att ta hand om fall där UNHCR har särskilda svårigheter att finna ett lämpligt placeringsland. Kvoten är inte begränsad till flyktingar i ordets formella bemärkelse, utan kan användas också för personer som är förföljda och befinner sig i fara men ännu inte kunnat lämna sitt land. Anslaget avser vidare att täcka bidrag till lösningar av flyktingsituationer utanför Sverige också på annat sätt än genom organiserad överföring hit.

Utskottet har tidigare (bet. 1999/2000:SfU2) uttalat att någon definition av vilka personer som kan innefattas i flyktingkvoten inte finns. Det gäller i princip endast att överföringen avser personer som är i behov av skydd. En orsak till att överföringen tidigare främst gällde personer som fick permanent uppehållstillstånd är att möjligheterna att bevilja tidsbegränsade uppehållstillstånd var begränsade. Genom att regler om tillfälligt skydd i en massflyktssituation har införts har medlen också kunnat användas för överföring i dessa fall.

Enligt utskottets mening är det viktigt att uttagningarna, liksom hittills, görs i samarbete med UNHCR. Utskottet noterar dock att efter själva uttagningen drar ofta avresan till Sverige ut på tiden. Detta beror enligt Migrationsverket bl.a. på krångliga utreseprocedurer i vistelseländerna och problem med transportererna. Utskottet delar regeringens uppfattning att medlen även fortsättningsvis skall få användas med en viss flexibilitet. Utskottet vill dock framhålla att det också vid en massflyktssituation är viktigt att andra angelägna överföringar av skyddsbehövande inte får stå tillbaka. Utskottet anser att anslagsmedlen för 2002 bör motsvara kostnaderna för 1 840 flyktingar.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag till medelsanvisning för 2002 och avstyrker motionerna Sf216 yrkandena 11 och 12, Sf296 yrkande 4 samt Sf399 yrkande 25.

12:4 Utlänningsnämnden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå ett motionsyrkande om att inte anslå några medel.

Riksdagen bör ge regeringen till känna att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag om en ny instans- och processordning i utlänningsärenden. Därmed bifaller riksdagen delvis motioner härom.

Propositionen

Anslaget avser förvaltningskostnader för Utlänningsnämnden.

Utlänningsnämnden prövar överklaganden av beslut som fattas av Migrationsverket avseende avvisning och utvisning samt ansökningar om uppehållstillstånd, flyktningförklaring, svenskt medborgarskap och offentligt biträde i utlänningsärenden. Nämnden behandlar också s.k. nya ansökningar om uppehållstillstånd enligt 2 kap. 5 b § utlänningslagen.

Som en följd av förslaget att öka Migrationsverkets förvaltningsanslag bör, enligt propositionen, Utlänningsnämndens anslag ökas med 5 miljoner kronor.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen ett ramanslag på 75 854 000 kr.

Motion med anslagseffekt budgetåret 2002

I motion Sf321 i denna del av Birgitta Carlsson m.fl. (c) begärs att riksdagen beslutar att inte anvisa några medel till anslaget 12:4 Utlänningsnämnden. I motionen anges att Utlänningsnämnden bör avvecklas och asylärendena föras över till förvaltningsdomstolarna. Vidare bör enligt motionärerna en tvåpartsprocess införas.

Övriga motioner

I motionerna Sf333 av Per Bill m.fl. (m) yrkande 7 samt Sf364 av Per Bill m.fl. (m) yrkandena 1 och 2 krävs en rättssäker asylbehandling där Utlänningsnämnden avskaffas. Motionärerna anser att rättsprinciperna likhet inför lagen och förutsägbarhet kräver att prövningen av utlänningsärenden flyttas till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Magda Ayoub m.fl. (kd) begär i motion Sf399 yrkande 11 att regeringen återkommer med förslag om nedläggning av Utlänningsnämnden och ny processordning i utlänningsärenden. I motionen anges att en tvåpartsprocess bör införas och att länsrätt och kammarrätt bör behandla utlänningsärenden.

I motion Sf255 av Agne Hansson m.fl. (c) yrkande 2 begärs att regeringen lägger fram förslag om att avveckla Utlänningsnämnden. I motionen anges att asylärendena bör föras över till förvaltningsdomstolarna.

I motion Sf216 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkandena 20 och 21 anförs att regeringen omgående skall presentera ett förslag till ny instans- och processordning i utlänningsärenden. Motionärerna anser att prövningen av asylärenden bör flyttas över till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

Gudrun Schyman m.fl. (v) begär i motion Sf296 yrkandena 3 och 5 beslut om att Utlänningsnämnden skall läggas ned den 31 december 2002 och att regeringen lägger fram lagförslag om nedläggning av Utlänningsnämnden och dess ersättande med förvaltningsdomstolar.

I motionerna Sf394 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp) yrkande 3 och Sf3 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp) yrkande 6 begärs att regeringen lägger fram förslag till ändring angående Utlänningsnämnden. Motionärerna anser att Utlänningsnämnden bör ersättas med en tvåpartsprocess i civil domstol.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att regeringen föreslår ett tillskott till Utlänningsnämndens anslag med 5 miljoner kronor för att kunna upprätthålla målen vad gäller handläggningstiderna. Utskottet ser det som positivt. Utskottet kan samtidigt notera att nämnden under de senaste åren har kunnat minska balansen av äldre ärenden. Vid ingången av 2000 redovisade nämnden den lägsta ärendebalansen sedan nämndens tillkomst. Målet när det gäller beslut om avvísning eller utvisning är att ärendena inte får vara äldre än sex månader om inte särskilda skäl föreligger. Under 2000 avgjordes 50 % av ärendena inom sex månader att jämföra med 43 % året innan. När det gäller ärenden om ny ansökan om uppehållstillstånd är målet att öppna ärenden inte får vara äldre än tre veckor, om inte inhibition meddelats eller andra särskilda skäl föreligger. I 60 % av de avgjorda ärendena hade nämnden fattat beslut inom en månad, vilket innebär en ökning med 8 % jämfört med 1999.

Handläggningen av asylärenden har emellertid under en lång följd av år kritiserats ur rättssäkerhetssynpunkt, inte bara för att handläggningstiderna varit långa, utan även för att insynen i processen från såväl parter som allmänhet varit dålig. Den parlamentariska utredningen om en ny instans- och processordning i utlänningsärenden (NIPU) har därför haft regeringens uppdrag att överväga om en tvåpartsprocess bör införas och om det finns anledning att ändra utformningen av instansordningen. I utredningens slutbetänkande Ökad rättssäkerhet i asylärenden (SOU 1999:16) var samtliga företrädare för de sju riksdagspartierna i utredningen överens om att överprövningen i utlänningsärendena borde föras över till de allmänna förvaltningsdomstolarna.

På grund av en del av remissvaren som avgavs med anledning av utredningens slutbetänkande tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för att dels se över kostnaderna för den föreslagna instansordningen, dels utreda

ett specialdomstolsalternativ. Arbetsgruppen redogör för sitt arbete i departementspromemorian En specialdomstol för utlänningsärenden (Ds 2000:45). De båda förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottet anser det mycket angeläget att förbättringar i asylprocessen snarast genomförs. Utskottet har också tidigare i samband med utskottets behandling våren 2001 av regeringens skrivelse 2000/01:4 Migration och asylpolitik (bet. 2000/01:SfU9) uttalat att det är beklagligt att beredningen av reformförslagen har dragit ut på tiden, inte minst med hänsyn till de problem med personalomsättning m.m. som Utlänningsnämnden drabbas av till följd av myndighetens osäkra situation inför framtiden.

Enligt utskottets mening är införandet av en tvåpartsprocess med ökad möjlighet till muntlig förhandling av avgörande betydelse för tilltron till asylprövningssystemet. En sådan förändring leder också till ökad rättssäkerhet. Därutöver anser utskottet att den parlamentariska utredningens förslag, om att beslut i utlänningsärenden skall kunna överprövas i de allmänna förvaltningsdomstolarna, utan tvekan ger ett förfarande präglad av en hög grad av rättssäkerhet. Eventuella andra lösningar skulle enligt utskottets mening kunna medföra svårigheter att, kring dessa för samhället såväl som för den enskilde angelägna frågorna, nå en bred parlamentarisk enighet.

Utskottet har förståelse för att reformens omfattning och komplicerade frågeställningar har krävt noggranna analyser. Mot bakgrund av det anförda anser emellertid utskottet att det är mycket angeläget att beslut snarast fattas om instansordningen. Utskottet utgår från att det omfattande beredningsarbete som har genomförts möjliggör att en proposition kan föreläggas riksdagen under våren, för riksdagsbeslut före sommaren 2002.

Med det anförda och med anledning av motionerna Sf3 yrkande 6, Sf216 yrkandena 20 och 21, Sf255 yrkande 2, Sf296 yrkandena 3 och 5, Sf333 yrkande 7, Sf364 yrkandena 1 och 2, Sf394 yrkande 3 och Sf399 yrkande 11 föreslår utskottet ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med ett förslag till en ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

Utskottet tillstyrker med det anförda regeringens förslag till medelsanvisning för 2002 och avstyrker motion Sf321 i denna del.

12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning och därmed avslå motionsyrkanden om annan medelsanvisning.

Propositionen

Anslaget finansierar offentligt biträde enligt utlänningslagen (1989:529) vid Regeringskansliet, Migrationsverket och Utlänningsnämnden. Anslaget påverkas främst av antalet avgjorda ärenden.

Kostnaderna för offentligt biträde hos Migrationsverket under 2000 översteg anslagna medel och verket utnyttjade sin anslagskredit med 3 747 000 kr. En jämförelse mellan budget och utfall för 2000 visar att Utlänningsnämnden och den del av anslaget som Regeringskansliet förfogar över inte utnyttjades fullt ut. Uppföljningsarbetet för att kunna få mer precisa beräkningar av anslaget fortsätter även under 2001.

Regeringen bedömer att anslaget bör utökas med 25 miljoner kronor som en följd av ökat antal asylsökande.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen ett ramanslag på 77 028 000 kr.

Motioner med anslagseffekt budgetåret 2002

I motionerna Fi294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) yrkande 14 i denna del och Sf379 i denna del av Johan Pehrson och Ana Maria Narti (fp) begärs att riksdagen beslutar att anvisa 18 miljoner kronor mer än regeringen föreslagit till anslaget 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden. Antalet asylsökande ökar, varför också behovet av fler biträden ökar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att anslaget tillförs medel mot bakgrund av att antalet asylsökande beräknas öka.

Utskottet avstyrker motionerna Sf379 i denna del och Fi294 yrkande 14 i denna del samt tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning för 2002.

12:6 Utresor för avvisade och utvisade

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning.

Propositionen

Anslaget finansierar resor ut ur landet för utlänningar som avvisats eller utvisats enligt beslut av regeringen, Migrationsverket, Utlänningsnämnden eller Polisen med stöd av utlänningslagen. Även kostnader för resor ut ur Sverige för de asylsökande som återkallat sin ansökan finansieras från anslaget.

Migrationsverket kan överlämna ärenden till polismyndigheten om utlänningen håller sig undan eller om det kan antas att tvång kommer att behövas för att genomföra verkställigheten. Kriminalvårdens transporttjänst organiserar utresor för avvisade och utvisade på Polisens uppdrag.

Regeringen bedömer att anslaget bör utökas med 5 miljoner kronor 2002 på grund av ökat antal avvísningar och utvisningar som en följd av att antalet asylsökande har ökat.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen ett ramanslag på 70 043 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser ingen anledning att göra någon annan bedömning än regeringen och tillstyrker därför regeringens förslag till medelsanvisning för 2002.

12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning.

Propositionen

Anslaget disponeras av Migrationsverket och används för att utveckla mottagandesystemet för asylsökande, för integrationsinsatser och för att hjälpa personer att återvända eller återvändra till sitt hemland. Bidraget administreras av Migrationsverket i samarbete med Integrationsverket.

Under 2002 beräknas svenska projekt erhålla 32 000 000 kr i bidrag från den av EG-kommissionen inrättade europeiska flyktingfonden. Anslagsbeloppet motsvarar EU:s finansiering av projekten.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen ett ramanslag på 32 000 000 kr.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning för 2002.

Minoritetspolitiken

Minoritetspolitiken omfattar frågor om skydd och stöd för de nationella minoriteterna och de historiska minoritetsspråken.

De nationella minoriteterna är samer, sverigefinnar, tornedalingar, romer och judar, och de språk som omfattas av minoritetspolitiken är samiska (alla former), finska, meänkieli (tornedalsfinska), romani chib (alla former) och jiddisch.

47:1 Åtgärder för nationella minoriteter**Utskottets förslag i korthet**

Riksdagen bör bifalla regeringens förslag till medelsanvisning.

Riksdagen bör avslå ett motionsyrkande om resursanvändning för att stärka minoritetsspråkens ställning. *Jämför reservation nr 12 (kd).*

Propositionen

Anslaget fördes första gången upp på statsbudgeten 2000. Av anslaget används huvuddelen som statsbidrag till kommunerna och landstinget inom de områden i Norrbottens län som utpekats som förvaltningsområden för samiska respektive finska och meänkieli. Medlen fördelas av länsstyrelsen i Norrbottens län som även tilldelats medel för hanteringen av bidragen till kommunerna och landstinget samt för den arbetsgrupp vid Länsstyrelsen som skall följa och utvärdera lagarnas tillämpning. Anslaget täcker också kostnader för inflytande för nationella minoriteter och vissa uppföljningsinsatser.

Minoritetspolitiken är ett nytt politikområde och det finns behov av att utveckla verksamheten. Regeringen bedömer att verksamheten bör fortsätta utvecklas i enlighet med intentionerna i den minoritetspolitiska propositionen.

För budgetåret 2002 föreslår regeringen ett ramanslag på 8 000 000 kr.

Motion

Erling Wälivaara (kd) begär i motion Sf285 ett tillkännagivande om en utvärdering av behovet av att skärpa kraven på hur kommunerna lever upp till och använder tilldelade resurser för att stärka minoritetsspråkens ställning.

Utskottets ställningstagande

I samband med beslutet om en minoritetspolitik ratificerade Sverige i februari 2000 två Europarådskonventioner, ramkonventionen om skydd för nationella minoriteter och den europeiska stadgan om landsdels- eller minoritetsspråk. Bestämmelserna i dessa konventioner har utgjort grunden för den svenska minoritetspolitiken.

En arbetsgrupp vid Länsstyrelsen i Norrbottens län har undersökt i vilken utsträckning de nya lagarna om rätt att använda samiska, finska och meänkieli i vissa förvaltningsområden har använts hos statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter samt domstolar i förvaltningsområdet. Resultatet från undersökningen visar att endast en liten del av myndigheterna har noterat en ökning av efterfrågan på att få använda något av dessa minoritetsspråk. Efterfrågan på förskoleverksamhet och äldreomsorg på dessa språk har emellertid ökat i några kommuner sedan lagarna trädde i kraft. Arbetsgruppen anger flera faktorer som bidrar till att man ännu inte kan påvisa någon egentlig ökning av användandet av minoritetsspråken samiska, finska och meänkieli i kontakter med domstolar och myndigheter i berörda geografiska områden.

Utskottet noterar att regeringen avser att ge Länsstyrelsen i Norrbottens län i uppdrag att inom ramen för befintliga resurser utreda konsekvenserna av en eventuell utvidgning av förvaltningsområdet för samiska, så att det omfattar ytterligare några kommuner inom det sydsamiska området.

Minoritetspolitiken är ett nytt politikområde. Enligt utskottets mening bör utvärderingsarbetet fortsätta och verksamheten utvecklas med särskild inriktning på de enskildas förutsättningar att utnyttja de rättigheter och möjligheter som finns.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Sf285 samt tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning för 2002.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Statsbidrag till invandrarorganisationer (punkt 2)

av Margit Gennser, Göran Lindblad, Margareta Cederfelt och Cristina Husmark Pehrsson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf211 och avslår motionerna 2001/02:Sf317 och 2001/02:A317 yrkande 29.

Ställningstagande

Stöd bör inte kunna ges till organisationer som förespråkar våldshandlingar. Reglerna bör därför enligt vår mening ändras så att det klart framgår att endast organisationer som respekterar demokratiska arbetsformer kan ges statliga stöd.

2. Statsbidrag till invandrarorganisationer (punkt 2)

av Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:A317 yrkande 29 och avslår motionerna 2001/02:Sf211 och 2001/02:Sf317.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör kräva att invandrarorganisationer redovisar statsbidragens resultat och effekter utifrån ett könsperspektiv.

3. Kommunersättningar vid flyktingmottagande (punkt 3)

av Fanny Rizell och Magda Ayoub (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 3. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf399 yrkandena 39 och 41 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser att systemet med förhandlingar och avtal med kommuner avseende nyanlända flyktingar bör avskaffas. Enligt vår mening bör det i stället införas en s.k. utvecklingspeng, som följer individen och fördelas av RFV. Försäkringskassan bör sköta utbetalningen.

4. Asylansökan i hela landet (punkt 5)

av Bo Könberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf216 yrkande 23.

Ställningstagande

Vi anser att det bör vara möjligt att ansöka om asyl på alla Migrationsverkets kontor i landet. Att ta emot och göra en asylutredning torde gå lika bra på alla kontor. Enligt vår mening skulle detta också medföra bl.a. en minskad ärendebelastning på kontoren i storstadsregionerna och därmed kortare handläggningstider.

5. Avgifter i utlännings- och medborgarskapsärenden (punkt 7)

av Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Riksdagen bifaller därmed motionerna 2001/02:Sf296 yrkande 1, 2001/02:Sf326 yrkande 1 och 2001/02:A317 yrkande 31 samt avslår motionerna 2001/02:Sf254, 2001/02:Sf293 och 2001/02:Sf300.

Ställningstagande

Den som ansöker om visering, uppehålls- eller arbetstillstånd och svenskt medborgarskap måste erlägga en ansökningsavgift på mellan 250 och 1 500 kr. Vi anser att detta, vid sidan av den reglerade invandringen, utgör ytterligare ett hinder mot människors fria rörlighet och en diskriminering av icke EU-medborgare. Dessa avgifter bör därför enligt vår mening avskaffas.

6. Vård som inte kan anstå (punkt 8)

av Fanny Rizell (kd), Birgitta Carlsson (c) och Magda Ayoub (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:So454.

Ställningstagande

En asylsökande eller en person som efter ett avvisningsbeslut vistas i Sverige har i dag inte en självklar rätt till bromsmediciner vid hivinfektion. Vi anser att den som är hivpositiv bör, utöver medicinsk prevention, erbjudas profylaktisk behandling för att minska lidandet och förlänga tiden mellan hiv och en aidsdiagnos som leder till döden. Sverige bör därför enligt vår mening erbjuda dessa personer en adekvat vård i vilken således ingår medicinsk behandling med bromsmediciner.

7. Särskola och gymnasieskola (punkt 9)

av Kerstin-Maria Stalin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 7. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf3 yrkandena 16 och 17.

Ställningstagande

Vi anser att asylsökande barn som inte är folkbokförda skall ha samma rätt till fullgod undervisning som barn bosatta i Sverige. Barn som inte är folkbokförda bör således ha rätt även till särskola.

Vidare är s.k. gymnasieersättande verksamhet inte enligt vår mening tillräcklig. Asylsökande ungdomar skall enligt vår mening erbjudas undervisning i ordinarie gymnasieskola t.o.m. 20 års ålder för att underlätta den fortsatta integreringen i det svenska samhället och för att se till att dessa ungdomar inte kommer efter i sina gymnasiestudier.

8. Flyktingkvoten (punkt 10)

av Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand (båda v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 8. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf296 yrkande 4 och avslår motionerna 2001/02:Sf216 yrkande 12 samt 2001/02:Sf399 yrkande 25.

Ställningstagande

En stor del av den av riksdagen beslutade flyktingkvoten har inte kunnat utnyttjas under senare år. De uttagna flyktingarna har till följd av byråkratiska hinder inte hunnit överföras före ett visst budgetårs slut, vilket inneburit att den beslutade flyktingkvoten inte uppfyllts. Regeringen bör omedelbart se över systemet för att eliminera dessa konsekvenser.

9. Flyktingkvoten (punkt 10)

av Fanny Rizell och Magda Ayoub (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 9. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf399 yrkande 25 och avslår motionerna 2001/02:Sf216 yrkande 12 samt 2001/02:Sf296 yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att mottagande av akuta flyktingströmmar inte bör belasta flyktingkvoten. Det är enligt vår mening viktigt att Sverige tar emot det antal kvotflyktingar som riksdagen beslutat om.

10. Flyktingkvoten (punkt 10)

av Bo Könberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 10. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf216 yrkande 12 och avslår motionerna 2001/02:Sf296 yrkande 4 samt 2001/02:Sf399 yrkande 25.

Ställningstagande

Runt om i världen finns enorma flyktingströmmar och de allra flesta flyktingarna lyckas aldrig söka asyl på egen hand. Vi anser mot denna bakgrund att ambitionen måste vara att kraftigt höja flyktingkvoten i Sverige och globalt.

11. Återvändande (punkt 11)

av Bo Könberg (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 11 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 11. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf216 yrkande 11.

Ställningstagande

Stöd till återvandring för den som så önskar är ett viktigt inslag i en human flyktingpolitik. Enligt vår mening måste dock varje återvändandepolitik fullt ut respektera den enskildes valfrihet. Konjunkturskäl får aldrig vara orsak till att stimulera ett ökat återvändande av flyktingar.

12. Minoritetsspråk (punkt 13)

av Fanny Rizell och Magda Ayoub (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 12. Riksdagen bifaller därmed motion 2001/02:Sf285.

Ställningstagande

Vi anser att det bör göras en utvärdering av hur kommunerna lever upp till och använder tilldelade resurser för att stärka minoritetsspråkens ställning. Det finns enligt vår mening med all sannolikhet behov av att skärpa kraven på kommunerna.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Moderaternas anslagsförslag (punkt 1)

av Margit Gennser, Göran Lindblad, Margareta Cederfelt och Cristina Husmark Pehrsson (alla m).

Finansutskottets majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena ställt sig bakom en annan inriktning av politiken inför det första rambeslutet om statsbudgeten för 2002 samt om preliminära utgiftstak för åren 2003 och 2004.

Moderata samlingspartiet har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Ett övergripande mål för den ekonomiska politiken bör vara en sänkt utgiftskvot. För detta krävs såväl en moderniserad arbetsmarknad och avregleringar som sänkta skatter och lägre offentliga utgifter.

Våra förslag syftar också till att skapa förutsättningar för ett ekonomiskt, kulturellt och socialt växande Sverige. Vi vill satsa på en utbildning som ger alla större möjligheter till ett rikare liv. Genom en större enskild sektor och ett starkare civilt samhälle kan både företag och människor växa. Ännu fler kan komma in på den ordinarie arbetsmarknaden. Den sociala tryggheten ökar också i andra bemärkelser genom att hushållen får en större ekonomisk självständighet. Friheten att välja bidrar både till mångfald, en bättre kvalitet och en större trygghet. De enskilda människorna får ett större inflytande över sina liv.

Vi har föreslagit en långtgående växling från subventioner och bidrag till omfattande skattesänkningar för alla, främst låg- och medelinkomsttagare. Samtidigt värnar vi de människor som är i störst behov av gemensamma insatser och som har små eller inga möjligheter att påverka sin egen situation. Vi slår också fast att det allmänna skall tillföras resurser för att på ett tillfredsställande sätt kunna genomföra de uppgifter som måste vara gemensamma. Avsevärda resurser tillförs t.ex. för att bryta den ökade sjukfrånvaron och de ökande förtidspensioneringarna.

Vårt budgetalternativ – med våra förslag till utgiftstak, anslagsfördelning och skatteförändringar – bör ses som en helhet där inte någon eller några delar kan brytas ut och behandlas isolerat från de andra.

Vi har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än regeringen och dess stödpartier föreslår. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande den del av vår politik som rör utgiftsområde 8.

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Moderata samlingspartiet anser att utgiftsområde 8 bör minskas med 190 miljoner kronor för budgetåret 2002 i förhållande till regeringens förslag.

Svensk flyktingpolitik måste svara mot högt ställda humanitära krav. Enligt vår mening är det viktigt att målet om beslut inom sex månader i asylärenden nås.

Vi har från början ifrågasatt syftet med att inrätta Integrationsverket. Vi har inte haft någon anledning att ompröva denna åsikt varför vi nu anser att Integrationsverket bör läggas ned och i samband därmed anslaget till integrationsåtgärder avvecklas.

Enligt vår mening är det fel av regeringen att fortsätta anslå budgetmedel till vissa invandratäta bostadsområden i storstäderna. Detta anslag bör avvecklas. Vi anser att andra vägar bör prövas, som är effektivare, bättre och som även innebär en mindre belastning på statsbudgeten. Vi menar att en av de viktigaste uppgifterna är att skapa social och geografisk rörlighet i det svenska samhället. Detta kan uppnås bl.a. genom att bostadsmarknaden och arbetsmarknaden avregleras, vilket i sin tur får positiva effekter på integrationen.

2. Kristdemokraternas anslagsförslag (punkt 1)

av Fanny Rizell och Magda Ayoub (båda kd).

Kristdemokraterna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än regeringen och dess stödpartier föreslår.

Finansutskottets majoritet – bestående av socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister – har genom förslag till ramar för de olika utgiftsområdena ställt sig bakom en annan inriktning av politiken inför det första rambeslutet om statsbudgeten. Därför redovisar vi i detta särskilda yttrande (i stället för i en reservation) den del av vår politik som rör utgiftsområde 8.

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Kristdemokraterna anser att utgiftsområde 8 bör minskas med 146,5 miljoner kronor för budgetåret 2002 i förhållande till regeringens förslag.

De långa handläggningstiderna i asylärenden är oacceptabelt långa. Vi föreslår därför en höjning av Migrationsverkets anslag med 13 miljoner kronor för budgetåret 2002 för att förkorta handläggningstiderna. Vi föreslår dessutom att Migrationsverket tillförs 10 miljoner kronor för det ökade ansvaret för informationsfrågor till invandrare och flyktingar som vi föreslår att verket skall överta från Integrationsverket. De extra resurser som regeringen tillför Migrationsverket anser vi bör användas för att prioritera barnens rättigheter i asylprocessen. Vidare kan enligt vår mening resurser frigöras om vårt förslag om att Migrationsverket inte skall pröva uppehållstillstånd för adopterade barn mellan 12 och 17 år genomförs.

Kristdemokraterna motsatte sig regeringens förslag att inrätta en särskild integrationsmyndighet. Trots ett kompakt motstånd från fem av riksdagens partier genomdrev Socialdemokraterna emellertid inrättandet av Integrationsverket. Integrationspolitiken bör bedrivas på samma sätt som jämställdhetspolitiken, genom s.k. main streaming. Vi anser att Integrationsverket bör läggas ned den 1 juni 2002. Vissa av Integrationsverkets uppgifter bör i stället övertas av Migrationsverket, Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO) samt Riksförsäkringsverket. DO bör tillföras medel för att kunna ges ett speciellt ansvar för opinionsbildning när det gäller diskriminering, främlingsfiendlighet och rasism. Vi motsätter oss regeringens förslag till försök med lokala diskrimineringsombud. Vi anser dessutom att DO bör vara en från regeringen fristående myndighet och i stället underställas riksdagen. Denna fråga bör behandlas av den utredning som nu utreder en sammanslagning av rättighetsombudsmännen. När det gäller anslaget för utvecklingsinsatser i storstadsregionerna avvisar vi projektets förlängning och anser att anslaget bör avvecklas.

3. Centerpartiets anslagsförslag (punkt 1)

av Birgitta Carlsson (c).

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Centerpartiet anser att utgiftsområde 8 sammanlagt bör minskas med 557 miljoner kronor för budgetåret 2002 i förhållande till regeringens förslag.

Sverige skall ha en öppen och generös flyktingpolitik som präglas av humanitet och rättvisa. Enligt vår mening är väntetiderna för långa. Vi anser att mottagandet kan effektiviseras genom ökade insatser för att få människor i arbete och genom att fler flyktingar slussas ut till eget boende. Dessutom anser vi att det är nödvändigt med frivilliginsatser och samarbete med frivilligorganisationer vid flyktingmottagandet. Dessa insatser sammantaget leder till förkortade handläggningstider vid flyktingmottagandet och möjliggör stora besparingar inom utgiftsområdet. Vi föreslår därför minskningar av anslagen 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande, 12:1 Migrationsverket och 12:2 Mottagande av asylsökande. De extra resurser som regeringen tillför Migrationsverket anser vi bör användas för att prioritera barnens rättigheter i asylprocessen. Vidare menar vi att asylprocessen måste förbättras och rättssäkerheten ökas. Utlänningsnämnden bör avvecklas och asylärendena föras över till förvaltningsdomstolarna. I vårt budgetalternativ föreslog vi därför inga medel till Utlänningsnämnden för 2002. Vi kan emellertid konstatera att ett enigt utskott nu föreslår ett tillkännagivande om att regeringen snarast bör återkomma med förslag om en ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

Enligt vår mening leder regeringens storstadssatsning inte till några långsiktiga förändringar, och projektverksamheten riskerar att bli en del vid sidan av kommunernas ordinarie verksamheter. Mot bakgrund av detta anser vi att anslaget till utvecklingsinsatser i storstadsregionerna bör avvecklas.

4. Folkpartiets anslagsförslag (punkt 1)

av Bo Könberg (fp).

Anslag inom utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Folkpartiet liberalerna anser att utgiftsområde 8 bör minskas med 290 miljoner kronor för budgetåret 2002 i förhållande till regeringens förslag.

En av de viktigaste uppgifterna i dag är att ta strid för en ny human och solidarisk flyktingpolitik för Sverige och EU. Dagens långa handläggningstider i asylärenden måste radikalt förkortas. Genom ökade satsningar på snabbare behandling av asylärenden kan handläggningstiderna förkortas och kostnaderna för mottagande av asylsökande minskas. Vi föreslår därför att Migrationsverket tillförs 50 miljoner kronor och att anslaget för offentligt biträde tillförs 18 miljoner kronor. Vi anser emellertid att det också är hög tid att införa lagstiftning med tidsgränser för asylärenden för att förkorta handläggningstiderna. Vidare bör enligt vår mening Sverige bedriva organiserad mottagning av människor från flyktingläger i tredje världen. Antalet flyktingar som kommer till Sverige på detta sätt bör bli högre.

Regeringen har genom åren alltmer fokuserat på olika typer av projektbidrag till kommunala verksamheter och på att genom olika typer av förhandlingslösningar ge stöd till specifika verksamheter och aktiviteter. Som exempel kan nämnas de lokala investeringsprogrammen och storstadspengarna. Vi anser att en dominerande del av de projekt som finansieras inom anslaget Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna inte har haft en tillfredsställande effektivitet och förankring bland de berörda. Vi föreslår därför att anslaget avvecklas. Vi anser även att integration inte är en process som kan styras genom byråkratiska beslut och att Integrationsverket därför kan läggas ned.

5. Diskrimineringsombudsmannen (punkt 1)

av Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand (båda v).

Med anledning av att frågan om Diskrimineringsombudsmannens ställning tas upp i motion Sf399 vill vi instämma i att DO bör vara en från regeringen fristående myndighet och i stället underställas riksdagen. Detta bör även enligt vår mening behandlas av den utredning som nu utreder en sammanslagning av rättighetsombudsmännen.

6. Migrationsverkets handläggningstider (punkt 6)

av Kerstin-Maria Stalin (mp).

Handläggningstiden hos Migrationsverket är orimligt lång. Enligt Miljöpartiets mening finns det en obalans mellan Migrationsverkets prognoser för antalet asylsökande och de av regeringen tilldelade resurserna. Med anledning av nuvarande världsläge med ökade flyktingströmmar kan det finnas än mer anledning att se över Sveriges möjligheter att ge skydd i en massflyktsituation.

Vi anser att problemen med långa handläggningstider och dåligt utredda ärenden till stor del beror på för lite pengar och för lite personal. Regeringen måste därför enligt vår uppfattning ta ansvar för att ärendeprövningen hos Migrationsverket sker rättssäkert.

7. Vård som inte kan anstå (punkt 8)

av Ulla Hoffmann och Sven-Erik Sjöstrand (båda v).

Enligt vår mening bör alla flyktingar och asylsökande så länge de finns kvar i landet ha rätt till samma hälso- och sjukvård som här i landet bosatta personer, detta således oavsett vilken diagnos som ställts. För nyanlända asylsökande måste man även uppmärksamma de särskilda behov som kan finnas och därmed ett eventuellt behov av specialistkompetens.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen har i proposition 2001/02:1 Budgetpropositionen för 2002 i volym 4 utgiftsområde 8 föreslagit att riksdagen

1. godkänner att under år 2002 lån tas upp i Riksgäldskontoret för det samlade behovet av hemutrustningslån intill ett belopp av 1 300 000 000 kr (avsnitt 3),
2. för budgetåret 2002 anvisar anslagen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar enligt följande uppställning: (tusental kronor)
 - 10:1 Integrationsverket; ramanslag; 85 561,
 - 10:2 Integrationsåtgärder; ramanslag; 54 242,
 - 10:3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande; ramanslag; 2 258 646,
 - 10:4 Hemutrustningslån; ramanslag; 12 451,
 - 10:5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering; ramanslag; 13 908,
 - 11:1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna; ramanslag; 116 000,
 - 12:1 Migrationsverket; ramanslag; 490 079,
 - 12:2 Mottagande av asylsökande; ramanslag; 1 652 364,
 - 12:3 Migrationspolitiska åtgärder; ramanslag; 292 467,
 - 12:4 Utlänningsnämnden; ramanslag; 75 854,
 - 12:5 Offentligt biträde i utlänningsärenden; ramanslag; 77 028,
 - 12:6 Utresor för avvisade och utvisade; ramanslag; 70 043,
 - 12:7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar; ramanslag; 32 000,
 - 47:1 Åtgärder för nationella minoriteter; ramanslag; 8 000.

Motioner

Motioner väckta under allmänna motionstiden 2001

2001/02:Sf211 av Christel Anderberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ge pengar till organisationer som förespråkar våldshandlingar.

2001/02:Sf216 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att varje återvändandepolitik fullt ut måste respektera den enskildes valfrihet och att konjunkturskäl aldrig får vara orsak till att stimulera ett ökat återvändande av flyktingar.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ansträngningar när det gäller att höja flyktingkvoten i Sverige och globalt.

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att omgående presentera ett förslag till ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utformningen av en ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att korta handläggningstiderna.

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om asylansökan i hela Sverige.

2001/02:Sf254 av Yilmaz Kerimo (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgifter för tillståndsärenden.

2001/02:Sf255 av Agne Hansson m.fl. (c):

2. Riksdagen begär hos regeringen förslag om att avveckla Utlänningsnämnden.

2001/02:Sf270 av Kenneth Johansson m.fl. (c, v, kd, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om uppdrag åt Migrationsverket att prioritera barnets rättigheter i asylprocessen.

2001/02:Sf285 av Erling Wälivaara (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av skärpning av kraven i en ny utvärdering av hur kommunerna lever upp till och använder tilldelade resurser för att stärka minoritetsspråkens ställning.

2001/02:Sf293 av Agneta Ringman (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avgift för ansökan om tillstånd för säsongarbete.

2001/02:Sf296 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om borttagande av ansökningsavgifter i utlännings- och medborgarskapsärenden.

3. Riksdagen beslutar att Utlänningsnämnden skall läggas ned den 31 december 2002.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om genomförandet av riksdagsbeslut om uttagningar av flyktingkvoten.

5. Riksdagen begär att regeringen lägger fram lagförslag om nedläggning av Utlänningsnämnden och dess ersättande med förvaltningsdomstolar.

2001/02:Sf300 av Leif Jakobsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnaderna för svenskt medborgarskap.

2001/02:Sf317 av Paavo Vallius och Nikos Papadopoulos (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om regler för statsbidrag till invandrar- och minoritetsorganisationer.

2001/02:Sf321 av Birgitta Carlsson m.fl. (c):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar enligt uppställning:

2001/02:Sf326 av Tasso Stafilidis och Charlotta L Bjälkebring (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kostnadsfritt ansökningsförfarande för svenskt medborgarskap.

2001/02:Sf333 av Per Bill m.fl. (m):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en rättssäker asylbehandling där Utlänningsnämnden avskaffas och prövningen av utlänningsärenden överförs till ordinarie förvaltningsdomstolar.

2001/02:Sf334 av Margit Gennser m.fl. (m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Integrationsverket bör läggas ned och begär att regeringen återkommer med förslag på i vilken form introduktionsenheten skall kvarstå.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att anslag 10:2 Integrationsåtgärder avvecklas.

2001/02:Sf364 av Per Bill m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rättssäkerhet i asylprocessen.

2. Riksdagen beslutar att Utlänningsnämnden avskaffas och att prövningen av utlänningsärenden överförs till ordinarie förvaltningsdomstolar.

2001/02:Sf377 av Catherine Persson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om integrationsbefrämjande insatser.

2001/02:Sf379 av Johan Pehrson och Ana Maria Narti (fp):

Riksdagen beslutar om ändring av regeringens förslag under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar enligt uppställning:

2001/02:Sf383 av Margit Gennser m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en avveckling av Integrationsverket bör inledas.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med förslag på var introduktionsenheten skall förläggas.
3. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen om i vilken form kommunersättningar vid flyktingmottagande skall distribueras.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en avveckling av anslag 10:2 Integrationsåtgärder inleds.
5. Riksdagen avslår regeringens förslag om resurstilldelning till utvecklingsinsatser i storstäderna.
7. Riksdagen anvisar till anslag 10:1 Integrationsverket för budgetåret 2002 52 561 000 kr.
8. Riksdagen anvisar till anslag 10:2 Integrationsåtgärder för budgetåret 2002 8 242 000 kr.
9. Riksdagen anvisar till anslag 11:1 Utvecklingsåtgärder i storstadsregionerna för budgetåret 2002, 0 kr.

2001/02:Sf394 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om rättssäkerhet i Migrationsverkets och Utlänningsnämndens agerande.
3. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring angående Utlänningsnämnden.

2001/02:Sf399 av Magda Ayoub m.fl. (kd):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte acceptera de långa handläggningstiderna och tillföra ytterligare medel för att korta handläggningstiderna.
10. Riksdagen beslutar att ta bort prövningen av uppehållstillstånd avseende de av svensk domstol meddelade adoptionerna för barn mellan 12–17 år i enlighet med vad som anförs i motionen.
11. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om nedläggning av Utlänningsnämnden och till ny processordning i utlänningsärenden i enlighet med vad som anförs i motionen.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvotflyktingar.

39. Riksdagen beslutar att systemet med förhandlingar och avtal med kommuner, avseende nyanlända, avskaffas i enlighet med vad som anförs i motionen.

40. Riksdagen beslutar avveckla Integrationsverket fr.o.m. den 1 juni 2002 i enlighet med vad som anförs i motionen.

41. Riksdagen beslutar införa en utvecklingspeng som fördelas av RFV och att Migrationsverket ges ansvar för informationsfrågor till invandrare och flyktingar, i enlighet med vad som anförs i motionen.

42. Riksdagen beslutar att Ombudsmannen mot etnisk diskriminering ges speciellt ansvar för opinionsbildning mot diskriminering, främlingsfientlighet och rasism och att DO skall vara en myndighet underställd riksdagen.

43. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar enligt uppställning:

2001/02:Fi294 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

14. Riksdagen anvisar för budgetåret 2002 anslagen under utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar, (utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom samt utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn) enligt uppställningen i bilaga 2,

2001/02:So454 av Charlotta L Bjälkebring och Tasso Stafilidis (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om rätt till en adekvat vård och behandling med bromsmediciner mot hiv-infektion för alla som vistas i landet.

2001/02:A317 av Gudrun Schyman m.fl. (v):

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att regeringen bör kräva att invandrarorganisationer redovisar statsbidragens resultat och effekter utifrån ett könsperspektiv.

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att avgiften för att söka svenskt medborgarskap skall tas bort när det statsfinansiella läget så tillåter.

Motion väckt med anledning av skrivelse 2001/02:5 Migration och asylpolitik

2001/02:Sf3 av Kerstin-Maria Stalin m.fl. (mp):

6. Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning om ny instans- och processordning i utlänningsärenden.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om särskolan.

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om gymnasieskolan.

BILAGA 2Förslag till beslut om anslag inom
utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Belopp i 1 000-tal kronor

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning.

Politikområde Anslag	Utskottets förslag
10 Integrationspolitik	
1 Integrationsverket (<i>ram</i>)	85 561
2 Integrationsåtgärder (<i>ram</i>)	54 242
3 Kommunersättningar vid flyktingmottagande (<i>ram</i>)	2 258 646
4 Hemutrustningslån (<i>ram</i>)	12 451
5 Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (<i>ram</i>)	13 908
11 Storstadspolitik	
1 Utvecklingsinsatser i storstadsregionerna (<i>ram</i>)	116 000
12 Migrationspolitik	
1 Migrationsverket (<i>ram</i>)	490 079
2 Mottagande av asylsökande (<i>ram</i>)	1 652 364
3 Migrationspolitiska åtgärder (<i>ram</i>)	292 467
4 Utlänningsnämnden (<i>ram</i>)	75 854
5 Offentligt biträde i utlänningsärenden (<i>ram</i>)	77 028
6 Utresor för avvisade och utvisade (<i>ram</i>)	70 043
7 Från EU-budgeten finansierade insatser för asylsökande och flyktingar (<i>ram</i>)	32 000
47 Minoritetspolitik	
1 Åtgärder för nationella minoriteter (<i>ram</i>)	8 000
Summa för utgiftsområdet	5 238 643